Inozemska izdaja

Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXIII., št. 44 — Ljubljana, sreda 24. februarja 1943-XXI — Cena cent. 80

Uprav ništvo Ljubljana Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22 31-23 31-24

Inseratni oddelek Ljubljana Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25 31-26

Podružnica Novo mesto Ljubljanska cesta 42

Računi za ljubljansko pokrajino pri poštno-čekovnem zavodu št. 17 749 za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. N. 11-4118

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljkom Jutra« Lir 36.50

Uredništvo: Ljubljana Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22 31-23 31-24

Rokopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Zopet velik plen v Tunisu

845 ujetnikov, 66 tankov, 74 motornih vozil in 58 topov uničenih — 12 sovražnih letal sestreljenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 23. februarja naslednje 1004. vojno poročilo:

V Tunisu so bili strti sovražni protinapadi proti postojankam, ki so jih osvojile čete Osi.

Pet letal je bilo sestreljenih v dvobojih v zraku nad Tunisom in nad Sicilskim prelivom.

V bojih zadnjih štirih dni je bilo ujetih 845 ujetnikov, uničenih 66 tankov, 74 oklopnih avtomobilov, 58 topov in zajetih mnogo motornih vozil.

Sovražnik je pri napadu na naš konvoj v Sredozemlju izgubil dva bombnika in dve torpedni letali nad otokom Malsom v Cikladih.

Snoči so sovražna letala napadla mesto Palermo in okolico ter povzročila omejeno škodo ter 6 smrtnih žrtev in 6 ranjenih med civilnim prebivalstvom, čigar zadržanje je bilo zgledno.

Dve napadajoči letali so zadeli izstrelki protiletalskih baterij, tretje pa so sestrelili naši nočni lovci in so ta letala treščila na tla vzhodno od Monte Pellegrino, zapadno od Torrasnija in v morje pri Valdesiju. Tri nadaljnja letala so uničili topniški streli, dve nad Panteleriji, ki sta padli v morje v bližini obale, in eno v Cantanzaru Marjni, kakih 15 km od obale.

Letalski general Pezzi padel za Domovino

Rim, 22. febr. s. Brigadni general letalstva Enrico Pezzi, poveljnik italijanskega letalstva, ki operira na ruski fronti, se z vojne akcije ni vrnil na oporišče.

*

Letalski brigadni general Enrico Pezzi je bil rojen leta 1897 v Colle Vecchio Rieti. S 17. leti je vstopil v rimski vojaški kolegij ter je postal po treh letih topniški podporočnik. V tem činu se je udeležil vojne 1915-18. Po vojni je obiskoval v činu poročnika tečaj za letalsko opazovanje. Kot opazovalec je bil potem poslan v Tripolitanijo, kjer se je posebno izkazal v akcijah proti upornikom. Zaradi svojega hrabrega zadržanja je bil štirikrat pohvaljen in vodlikovan z vojnim križcem in s srebrno kolajno za vojaško hrabrost, ki mu je bila podeljena z odlično motivacijo. Nato je služil pri Kr. letalstvu in je postal leta 1926 kapitan. Tega leta je dovršil tudi pilotski tečaj, nakar je bil imenovan za vojaškega pilota. Služil je pri lovskih oddelkih in izvidniških oddelkih in si pridobil [illegible] vojaške pohvale.

Leta 1936 je bil kot podpolkovnik poslan v Italijansko Vzhodno Afriko, kjer si je pridobil drugo srebrno kolajno za vojaško hrabrost. Ko se je vrnil v domovino, je prevzel poveljništvo nekega odreda letalskih opazovalcev, leta 1938. pa je napredoval v polkovnika zaradi vojnih zaslug. V Španijo je odšel kot vojni prostovoljec in je vodil svoje oddelke v težkih akcijah ter je bil odlikovan s tretjo kolajno za vojaško hrabrost. V prvi fazi sedanje vojne se je kot poveljnik nekega bojnega odreda nad Sredozemljem zopet izkazal v borbi ter je bil ponovno odlikovan za vojaško hrarost.

V februarju 1942 je Pezzi napredoval v generala in je bil poslan kot poveljnik italijanskih letalskih oddelkov v Rusijo. Boril se je proti boljševikom z najčistejšo vero in nadaljeval borbo, katero je pričel s prvimi italijanskimi skvadristi. Odlikovan je bil z viteškim križem vojaškega Savojskega reda, z nemškim železnim križem prvega razreda in z redom velikega oficirja rumunske krone.

*

Anglosasi opravičujejo svoje poraze v Tunisu

Stokholm, 22. febr. s. Iz Londona poročajo: Londonski tisk omenja nove poraze ameriških sil v Tunisu ter poudarja, da je ta neuspeh težak. Vojaški strokovnjak pri listu »Evening Standard« piše, da se je zavezniško poveljstvo zmotilo v svojih računih, ker ni pričakovalo, da bo mogla Os zbrati v Tunisu tolikšno količino tankov.

General Alexander poveljnik anglosaških sil v Tunisu

Monakovo, 23. febr. s. List »Münchener Zeitung« posveča beležko o imenovanju generala Alexandra za poveljnika angleških in ameriških sil na tuniškem bojišču in poudarja, da je ta poveljnik zbudil že trikrat v tej vojni govorice o sebi: 1. l. 1940. o priliki katastrofe pri Dunkerqueu; 2. spomladi l. 1942. ob »zmagovitem umiku iz Birme«, in 3. v oktobru istega leta o priliki bitke pri El Alameinu. Poročilo vrhovnega britanskega poveljništva z dne 3. junija 1940 je dobesedno objavilo, da si je general Alexander, ko se je angleški ekspedicijski zbor v Franciji nastanil na krovu ladij, ki so ga prepeljale nazaj v Anglijo, naglo ogledal v motornem čolnu pristanišče, da bi se prepričal, da angleške čete niso ostale na kopnem. Takoj nato je odredil odhod konvoja. V prvi polovici l. 1942., ko je zaman skušal zaustaviti japonsko napredovanje v Birmi, se je s svojimi četami umaknil v indijsko pokrajino Asan in je za to svoje odlično vojno dejanje prejel odlikovanje. Dne 23. oktobra l. 1942. je general Alexander kot poveljnik 8. in 9. angleške armade v Egiptu začel ofenzivo proti italijansko-nemškim četam, ki se je končala z uspehom, med drugim tudi za to, ker so se medtem Angleži in Američani izkrcali v Francoski severni Afriki, kar je prisililo Os, da je izpraznila Libijo, da bi tako osredotočila svoje oborožene sile na neprimerno ugodnejšem tuniškem področju.

Francosko razočaranje nad ameriško pomočjo

Tanger, 23. febr. s. Iz Casablance poročajo, da so včeraj popoldne razdelili oddelkom francoskih čet že rabljeno orožje ameriških čet. Prebivalstvo je bilo z vsemi propagandnimi sredstvi po ameriškem vzorcu povabljeno, naj prisostvuje tej predaji, med drugim celo s kinematografskimi vabami, z letaki, ki so jih raztrosila letala in razdeljevali domači otroci, kakor tudi z lepaki. Navzlic vsem tem propagandnim pripravam, podobnim seimarskim vabam, je bilo mnogo Francozov, ki so takoj razumeli, da vsa ta propagandna sredstva in zapoznela izročitev ameriškega orožja nimajo drugega namena, kakor izpodbuditi francosko bahavost, da bi prebivalstvo pridobili za to, da bi se šlo borit na tuniško bojišče, kjer so sedaj Eisenhowerjevi vojaki pustili na cedilu oddelke domačih Francozov in z vso naglico pobegnili. Kakor znano, je to zadržanje Američanov zbudilo globoko nezadovoljstvo tako v francoski skupnosti kakor med muslimani, katerih borci so utrpeli najhujše izgube, in sicer prav zato, ker so jih Američani prepustili samim sebi sredi najhujših bojev in brez zadostnih sredstev, da bi se mogli unirati ali v redu umikati. Med množico je bilo slišati v zvezi s tem komentarje in nekdo je celo zinil, da bi Američani storili bolje, če bi bili to orožje pravočasno razdelili, pa z manj propagandne reklame.

Regent Horthy sprejel dr. Gina Pucchettija

Budimpešta, 22. febr. s. Na pobudo zavoda za italijansko kulturo je dr. Gino Pucchetti predaval o življenju in delu Luigia Pirandela ter je žel ogromno odobravanje. Pucchettija, ki je napisal več publikacij o Madžarski, je danes sprejel regent Horthy.

Italijansko-švedsko kulturno sodelovanje

Stockholm, 22. febr. s. Včeraj se je zaključilo potovanje obiskov ministra Renzettija v Göteborgu, kjer so ga zastopniki oblasti in tiska prisrčno sprejeli. Minister je predaval v italijansko-švedskem krožku o Danteju. Predavanje je poslušalo številno izbrano občinstvo z zastopniki oblasti. Navzoči so bili tudi guverner pokrajine, rektor univerze in italijanski generalni konzul v Göteborgu. Minister Renzetti je predaval tudi v zavodu za italijansko kulturo ter se je razgovarjal z glavnimi političnimi in kulturnimi predstavniki in se z njimi domenil za nekatere italijanske kulturne prireditve, tako za razstavo italijanske knjige ki bo otvorjena v Göteborgu v prihodnjih mesecih. Nato je minister Renzetti obiskal posadko italijanske ladje Montalbo, ki je pred nekaj tedni nasedla na južnem obrežju Švedske ter so jo zavlekli v Göteborg zaradi popravil.

Odprava meje med zasedeno in nezasedeno Francijo

Pariz, 22. febr. s. Listi objavljajo uradno izjavo nemške in francoske vlade in poročajo, da bo s 1. marcem odpravljena demarkacijska črta ter bo uvedena redna poštna služba med doslej ločeno zasedeno in nezasedeno Francijo. Redne zveze bodo tudi vzpostavljene z okraji pri Calaisu in na francoskem severu ter z drugimi francoskimi okraji. V zvezi s to objavo poudarjajo listi, da je zaradi plemenitosti nemške vlade za vedno končano razkosanje Francije.

Pariz, 22. febr. s. Nemške oblasti so sklenile odpraviti črto, ki je razmejevala severno in severnovzhodno Francijo od svobodnega predela ter so vzpostavile svoboden promet in poštne zveze na vsem francoskem ozemlju.

Sovjetska propaganda v Siriji in Libanonu

Carigrad, 22. febr. s. V Siriji in Libanonu je napoved bližnje uvedbe nekakšnega parlamentarnega režima povzročila živahno udejstvovanje skupin, ki jih vodijo sovjetski agenti. Te skupine organizirajo zborovanja na katerih skušajo izkoriščati rusko vojaško ofenzivo in v svojih govorih naznanjajo, da lahko samo sovjetska zmaga zajamči svobodo arabskim narodom.

Nova vlada v Iranu

Ankara, 22. febr. s. Iz Teherana se doznava, da hoče nova vlada, ki jo je sestavil Subejni, ki je bil že ministrski predsednik prej nekoč, zbrati s takojšnjo uvedbo ustavnosti vse politične sile v državi. Opozicija je nezaupljiva do Subejnija, čigar sodelovalne tendence do Anglosasov so znane.

Wendel Willkie kandidat za ameriškega predsednika

Buenos Aires, 23. febr. s. Iz Indiane se doznava, da bo Wendel Willkie bržkone določen za kandidata republikanske stranke pri predsedniških volitvah l. 1944.

Volitve v Turčiji

Carigrad, 22. febr. s. Turški listi menijo, da bodo splošne volitve zaključene prihodnji teden, tako da se bo novi parlament sestal 8. marca. Po ustavi bo prvi seji predsedoval najstarejši poslanec, nakar bo takoj imenovan predsednik. Sledile bodo volitve predsednika republike, nakar bo vlada podala svojo ostavko. Po sestavi nove vlade bo parlament nadaljeval svoje delo domnevno 15. marca. Razpravljal bo o proračunih za leto 1943.

Izjalovljeni sovjetski načrti

Razpršeni sovjetski oddelki ob Doncu — Odbiti sovražnikovi napadi ob Kubanu in severno od Orla — 55 sovjetskih tankov uničenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 23. febr. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V veliki zimski bitki v južnem delu vzhodne fronte so se daljnosežni načrti sovražnika izjalovili. Ker se mu ni posrečilo prodreti trdno ustaljene fronte nemške vojske na vzhodnem robu Dončevega industrijskega ozemlja, je poskusil sovražnik s severozapada prodreti za hrbet. Sovjetske divizije, ki so na ta način dospele za našo fronto ob Musu, so bile medtem uničene ali razpršene. Prav tako se je zgodilo z onimi sovjetskimi oddelki, ki so bili pognani še dalje iz pokrajine južno od Harkova proti Dnjepru. Usodo, ki so jo pripravljali nemški armadi, so doživeli sami. Od svojih zvez odrezani in prijeti od naših divizij z vseh strani, so bile od letalstva sekrite in njihove goste kolone v neprestanih napadih letalskih oddelkov uničujoče zadete. Ker vreme, ki se že sedaj menjava med snegom in odjugo, onemogoča velike operacije v bližnji bodočnosti, osredotočuje sovražnik svoje napore vedno bolj na ozemlje severno od Harkova in na srednji ter severni del vzhodne fronte.

Včeraj je sovražnik napadel z močnimi silami na več točkah kubanskega mostišča. Vsi napadi so bili v hudih bojih z izgubami odbiti.

Na področju Donca je ponovilo sovjetsko poveljništvo poskuse prodora z več divizijami. Bile so v težkih in spremenjenih polnih bojih vržene zopet nazaj.

Na prostoru med Doncem in Dnjeprom so oklopni in pehotni oddelki vojske in SS, odlično podprti od strmoglavnih in bojnih letal, nadalje koncentrično napadali sovražnika in uničili močne sovražne bojne skupine.

Na področju zapadno od Harkova in Kurska, kakor tudi južno od Orla se ogorčeni boji nadaljujejo.

Severovzhodno in severno od Orla je sovražnik na široki fronti napadel z močno podporo oklopnih sredstev topništva in bojnih letal. Napadi so se ponesrečili ob vztrajni obrambi nemških prehotnih in motoriziranih divizij. 55 sovjetskih oklopnih vozil je uničenih in obležalo pred našimi postojankami.

Na fronti ob Volhovu se je ponesrečil sovražni napad proti neki mostiščni postojanki. Južno od Ladoškega jezera so borbe zopet oživele. Sovjetske čete so v nekem odseku napadle z velikimi silami, bile pa so z izgubo 47 oklopnih vozil krvavo odbite.

V severni Afriki je poskusil sovražnik z novodošlimi oddelki zopet osvojiti obvladajoče postojanke, ki jih je izgubil v prejšnjih dneh. Bil je z izgubami odbit. Mnogo oklopnih vozil je bilo uničenih. Plen in število ujetnikov sta zopet znatno narasla. Nemške letalske skupine so izvedle uničujoče udarce proti nekemu sovražnemu oskrbovalnemu oporišču na alžirskem višavju in proti baterijskim postojankam zapadno od Tunisa. Vojaške naprave pristanišča v Tripolisu so bile ponoči uspešno napadene z bombami.

K položaju na vzhodnem bojišču

Berlin, 23. febr. O vojaškem položaju na vzhodnem bojišču opozarjajo v tukajšnjih vojaških krogih, da se je ritem ruske ofenzive nedvomno ustavil. Vzrok za to vidijo tu v skrajšanju bojišča, ki se je izvršilo v skladu z v naprej določenimi načrti nemškega vrhovnega poveljništva, nadalje v nastopu južnega vremena, v izredno hudih sovražnih izgubah in v čimdalje bolj naraščajočem nemškem odporu vendar pa poudarjajo, da ni mogoče zanesljivo v naprej ugibati, v kolikor še ni jamstev, da bi mogli smatrati sedanji položaj kot nespremenljiv.

»Abendzeitung«, ki komentira prostovoljno zapustitev doneškega kolena po nemških četah, piše, da bi sovjetskim četam seveda bolj ustrezalo, ako bi naletele na trdovraten in oster odpor, ki bi jim omogočil, da bi z množičnimi napadi izvršenimi v severnih odsekih pri Harkovu in Kursku pa gori do važnega železniškega križišča Orla, uresničile velik strateški načrt obkolitve, ki naj bi ruskim armadam omogočil nagel pohod proti Azovskemu morju, če le mogoče nekje zapadno od Taganroga. Ta načrt je propadel, poudarja list, in sovjetska ofenziva se vedno bolj približuje trenutku, ko se bo morala spustiti v pravo tekmo s časom. To je najboljši uspeh nemškega sistema prožne obrambe, ki slabi sovražnika, mu križa načrte, ga oddaljuje od ugodnih izhodiščnih oporišč in ga usmerja v odseke, v katerih nemške oborožene sile razpolagajo z boljšo oskrbovalno organizacijo v zaledju ter z velikimi možnostmi obrambe in napada.

Nemška strmoglavna bojna letala so v noči na 21. t. m., kakor se doznava iz vojaškega vira, bombardirala železniške cilje pri Murmansku in pri tem porušila več tirov in železniških konvojev, polnih oskrbe. Nadaljnje akcije proti neki postaji vzhodno od Kandalakše so povzročile znatno škodo. (»Il Piccolo«).

Uspel nemški protinapad pri Rževu

Berlin, 23. febr. s. Doznava se iz vojaškega vira, da je napadalna sovražna skupina skušala v odseku Rževa prodreti v nemške črte. Skupina se je zapletla v hude borbe z nemškimi grenadirji, ki so jo končno skoraj popolnoma uničili. Nemci so potem napadli sovjetske postojanke in posrečilo se jim je po hudih borbah z bajoneti prodreti v dolžini 200 m in razpršiti številno sovražno posadko, katere naloga je bila braniti to utrjeno postojanko. Grenadirji so z dinamitom pognali v zrak 21 kazemat ter uničili ali zajeli veliko količino orožja, med tem 11 strojnic in 3 protitankovske topove.

Iz istega vira se doznava, da so številne eskadre nemških letal izkoristile zboljšanje vremena in pričele temeljito borbo proti partizanskim tolpam, ki so se pojavile zadnje dni v nemškem zaledju tega odseka. Številna letala so izsledila 10 taborišč svobodnih strelcev, čeprav so bila odlično maskirana in jih silovito bombardirala. Piloti so lahko ugotovili strašne posledice eksplozij. Tudi v drugih odsekih vzhodne fronte so bile izvedene korenite akcije proti partizanskim tolpam, ki so zelo nadlegovale v zadnjih dneh oskrbovalni promet v zaledju.

Južnovzhodno od Ilmenskega jezera je nemški napadalni skupini uspelo obkoliti eno izmed teh tolp. Po silviti borbi, v kateri je padlo nad 230 partizanov, se je nemški napadalni oddelek polastil velikega skladišča streliva in živil.

Onemogočen sovjetski strateški načrt

Monakovo, 22. febr. s. Komentirajoč prostovoljno opustitev kolena Donca s strani nemških čet, izjavlja »Abendzeitung«, da bi Sovjeti seveda tu naletel rajši na srd to obrambo kar bi jim s pomočjo množinskih napadov z odseka pri Harkovu in Kursku do važnega železniškega križišča Orla omogočilo izvesti veliko ruski strateški načrt obkolitve, ki je predvideval nagel prodor ruskih armad do Azovskega morja po možnosti zapadno od Taganroga. Ta načrt se je izjalovil, poudarja list, in sovjetska ofenziva se vedno bolj približuje trenutku ko bo morala izvesti praveto hitrostno tekmo s časom. To je najboljši rezultat nemške elastične obrambe, ki slabi sovražnika, onemogoča njegove načrte ga oddaljuje od njegovih neugodnih izhodiščnih oporišč ter ga sili v odseke, v katerih nemške sile razpolagajo z boljšo oskrbovalno organizacijo za hrbtom in z velikimi možnostmi za obrambo in napad.

S finskega bojišča

Helsinki, 22. febr. s. Finsko vojno poročilo javlja: V zadnjih 24 urah je finsko topništvo na fronti Karelske ožine razpršilo sovjetski oddelek, ki je napadel. Oddelek je imel občutne izgube. Finske patrulje so prodrle v nasprotnikove črte in so zadale sovražniku nadaljnje izgube.

Napad v odseku Rukajorvija, ki ga omenja včerajšnje vojno poročilo je bil izveden s tremi sovjetskimi stotnijami, ki so se najprvo polastile neke sprednje finske postojanke ki so jo držale maloštevilne finske čete. Napad se je v nadaljnjem izjalovil, ko so dospeli finski napadalni oddelki ki so izvedli protinapad na mnogo močnejšega sovražnika. Napadalni oddelki so sovražnika vrgli iz postojank in ga razpršili.

Na ostalih frontah običajno delovanje izvidniških patrulj. V južnem odseku fronte v vzhodni Kareliji je finsko letalstvo učinkovito bombardiralo neko sovjetsko oskrbovalno središče in neko železniško postajo kjer so bila uničena poslopja. Sovjetsko letalo, ki je skušalo preleteti Helsinke se je moralo zaradi silovite protiletalske obrambe vrniti, ne da bi moglo odvreči svoj tovor bomb.

Obnova zasebne lastnine v Baltiku

Berlin, 22. febr. s. Odredba nemškega ministra za zasedena vzhodna ozemlja z veljavnostjo 23. t. m., določa, da se zopet uvaja zasebna lastnina v Estoniji, Litoniji in Litvi. Ukrep je izredne politične in gospodarske važnosti ter je priznanje za zasluge baltiškega prebivalstva, ki je s svojim zadržanjem pomagalo nemškim oblastem pri totalni likvidaciji boljševiških sistemov. S tem se vse tri baltiške države zopet uvrščajo v evropsko gospodarstvo. Odredba nalaga posestnikom pravice in dolžnosti ker bodo morali novi posestniki sodelovati pri jačevanju baltiškega gospodarstva.

Izdajstvo koristi evropske celine

Načrti za boljševizacijo Evrope samo povečujejo odpor proti nevarnosti z vzhoda

Berlin, 23. febr. s. Kampanja Anglosasov v korist boljševiškega načrta za vdor v Evropo zbuja zanimanje tukajšnjih političnih krogov, ki vidijo v njej eno izmed najbolj pogubonosnih sredstev sovražne propagande, ki naj bi podprlo veleizdajo proti evropski celini, in sicer po oni državi, ki ne ve več, kako bi se rešila iz lastnih zmed in je zato prisiljena, da se proti svoji volji odpoveduje nekaterim prevladujočim postojankam v korist zavezniku, ki se je pokazal preveč nepopustljivega. Velika teatralnost, s katero so v Anglji hoteli prav tako kakor v Ameriki organizirati tako zvani jubilejni teden na čast rdeči vojski, prikriva bolj skrite cilje kakor se to navidezno zdi. Glede na sovjetske razširjevalne načrte proti srednji in jugovzhodni Evropi zasluži pozornost članek, ki ga je predvčerajšnjim objavil angleški list »Observer«. Ta list je zapisal: »Nadaljnje prodiranje sovjetske vojske bi izločilo Bolgarijo, Hrvatsko in Madžarsko, tri države, ki so desetletja predstavljale resno oviro za trajen mir« To bi torej bil, pripomnja »Völkischer Beobachter« ki v tem pogledu tolmači mnenje ostalih berlinskih dnevnikov drugi obrok teritorijalnih koncesij v Evropi, ki so jih predstavniki Velike Britanije pripravljeni dati boljševikom toda predlogi te vrste samo utrjujejo voljo do odpora in borbe z vsemi sredstvi do dokončne in popolne odstranitve boljševiške nevarnosti tako v Nemčiji kakor v državah, ki so izpostavljene tej osti.

Monakovo, 23. febr. s. »Münchener Neueste Nachrichten« tolmačijo izjave angleškega lista »Observer«, ki priznava, da bi v primeru boljševiške zmage Sovjetska zveza podvrgla svojemu neposrednemu nadzorstvu tudi Madžarsko, Rumunijo, Bolgarijo in Hrvatsko. List poudarja da so te boljševiške zahteve kaj malo v skladu z znano »atlantsko karto« ki je jamčila vsem narodom pravico samoodločbe, kar Angleži seveda pozabljajo in namestu tega pripravljajo javno mnenje na potrebo novih žrtev za sovjetskega moloha. Podlost Anglije nas ne preseneča in čim bolj bo ta tudi javno priznana in brez krinke, tem prej se bodo evropski narodi povezali da se boljševiški nevarnosti najodločneje upro.

Angleški laburisti proti združitvi s komunisti

Rim, 22. febr. s. Te dni, ko so v Londonu ob obletnici ustanovitve sovjetske vojske, vlada stranke in listi poveličevali rdečo armado in angleško-rusko zavezništvo, je laburistična stranka odklonila predlog za združitev s komunistično stranko. Narodni izvrševalni odbor laburistične stranke je izjavil, da komunistična stranka ni samo docela neodgovorna za angleško politiko, temveč zasleduje tudi cilje, ki se ne morejo spraviti v sklad z ideologijo in cilji laburistične stranke. Združitev s komunistično stranko bi ogražala uresničenje laburističnih načrtov za velike socialne spremembe po vojni.

Rumunija v obrambi pred boljševizmom

Bukarešta, 22. febr. s. 25letnica ustanovitve rdeče vojske je bila za Rumune prilika, da so znova najbolj odločno izpričali svojo trdno voljo za nadaljevanje borbe do zmage. Najbolj značilna manifestacija, s katero se je Rumunija spomnila ustanovitve rdeče vojske, je bil razen soglasnega zatrjevanja tiska o popolnem zaupanju v evropsko zmago govor ministra za obrambo generala Fantasija, ki je izjavil, da preživlja v 25. letu svojega obstoja rdeča vojska vrhunec svojih naporov vendar pa ti boljševiški napori, in naj bodo še tako gigantski, ne bodo uspeli. Med armadami obeh strani je prepad. Armade evropskih narodov se bijejo za razširjenje civilizacije, rdeče armade pa za njeno uničenje.

Glede temeljev rdeče armade je general zatrdil, da je rdeča armada samo sredstvo za ohranitev komunistične stranke na oblasti. Od tod ima ta armada tudi svoje moralno obeležje, kajti ne drži se postav časti in vojne. Prav zaradi tega, ker ni armada v evropskem smislu besede, je vojna proti rdeči armadi in Rusiji najtežja izmed vseh vojn. Smrtna utvara je misliti, da je mogoče rdečo vojsko zaustaviti v uničevalnem besnenju drugače kakor z orožjem.

General Fantasi je nato govoril o naporu Rumunije proti boljševiškemu kolosu in o junaštvu rumunskih vojakov na vzhodni fronti. Rumunija brani svoje meje, svoje ozemlje in svojo civilizacijo, iz katere je nastala, in zaradi tega določno čuti dolžnost nadaljevati borbo z enako vnemo in hrabrostjo. Nadaljevali bomo borbo proti boljševizmu do zadnje kaplje ob strani zaveznikov. Nič ne more prepričati, da bi ne izpolnili te svete dolžnosti do naroda in svoje časti.

Besede tega hrabrega generala, ki prebije večji del svojega časa med rumunskimi četami na vzhodni fronti, se tolmačijo ne samo kot nova uradna izjava rumunske vlade o vojnih ciljih Rumunije in o rumunski volji do vztrajanja, marveč tudi kot izraz čustev in namer rumunskih oboroženih sil, ki so nudile v 22 mesecih protiboljševiške vojne toliko dokazov hrabrosti in žrtvovanja.

Stalinov očitek Anglosasom

Rim, 23. febr. s. V dnevnem poveliu, ki ga je izdal o priliki 25 obletnice ustanovitve rdeče vojske, je Stalin najprej prikazal zgodovino in poveličeval uspehe borbe nato pa pribil, da je morala Rusija, ker ni bilo drugega bojišča v Evropi, sama prenašati vse breme vojne.

Nemško-madžarsko gospodarsko sodelovanje

Budimpešta, 22. febr. s. V skladu z določili veljavne trgovinske pogodbe med Nemčijo in Madžarsko so bili v Budimpešti razgovori med zastopniki nemške in madžarske tekstilne industrije. Obravnavala so se vprašanja proizvodnje in razdeljevanja. Razen tega so se delegati nemške tekstilne industrije sestali v Budimpešti z direktorji največjih madžarskih tekstilnih tovarn in se pomenili o načinu izvajanja trgovinske pogodbe, ki se tiče tekstilne proizvodnje in o možnosti povečanja medsebojnih kontingentov.

Zborovanje zastopnikov zavarovalnic v Budimpešti

Budimpešta, 22. febr. s. Javljajo, da bo v prvi polovici maja v Budimpešti mednarodno zborovanje zavarovanih družb, ki se ga bodo udeležili delegati Italije, Nemčije, Finske, Rumunije, Španije, Švice, Francije, Nizozemske in Belgije. Sestanku bo predsedoval generalni direktor zavarovalnic iz Monakova dr. Schmidt. Proučena bodo predvsem vprašanja vojne škode, požarov in druga zavarovalna vprašanja.

PRVA PLENARNA SEJA POKRAJINSKEGA KORPORACIJSKEGA SVETA

ob navzočnosti Visokega komisarja Eksc. Emilija Graziolija — Izčrpno predsednikovo poročilo o udejstvovanju sveta

Včeraj dopoldne se je sestal na plenarni seji Pokrajinski korporacijski svet. Seji je predsedoval Visoki komisar Eksc. Emilio Grazioli. Razen njega so se seje udeležili poveljnik armadnega zbora Eksc. general Gambara. Zvezni tajnik Orlandini, predsednik apelacijskega sodišča Piloto, ki je prispel v posebnem poslanstvu v Ljubljano, ljubljanski župan general Rupnik, Kvestor Ravelli, Podprefekt David, podžupan Tranchida in vsi načelniki uradov in strokovnjaki pri Visokem komisarijatu.

Prihod Eksc. Graziolija in drugih najvišjih oblasti je v palači v Beethovnovi ulici pričakovalo posebno zastopstvo s predsednikom Pokrajinskega korporacijskega sveta podprefektov dr. Bissio na čelu, izvedencem pri Pokrajinskem korporacijskem svetu dr. Apollonijem, podpredsednikom dr. Mohoričem in podtajnikom dr. Plessom.

Seje so se udeležili vsi člani korporacijskega sveta. Pred otvoritvijo seje je Eksc. Grazioli zapovedal pozdrav Kralju, Duceju in Oboroženim silam, nato pa je predsednik Korporacijskega sveta prečital poročilo o dosedanjem delu, ki ga bomo objavili jutri. Ko je predsednik končal svoje poročilo, so ga vsi navzoči sprejeli z velikim odobravanjem.

Govor Ekscelence Emilija Graziolija

Takoj nato je vstal Eksc. Grazioli, ki je izvajal:

Ekscelence, drugovi, gospoda!

O priliki prve obletnice priključitve Ljubljanske pokrajine kraljevini Italiji sem že omenil odredbo o ustanovitvi Pokrajinskega korporacijskega sveta, ki se je tedaj pripravljala; omenjeni organ, ki ima nalogo, vzporediti in dajati pobudo vsemu gospodarskemu življenju v Pokrajini, je bil ustanovljen z naredbo 123 z dne 2. maja tekočega leta z veljavnostjo od 26. junija pr. leta.

Z ustanovitvijo Pokrajinskega korporacijskega sveta je bil fašistični korporacijski sistem v celoti uveden v italijanski Sloveniji.

Kdor je kakor Vi imel možnost slediti vsemu tozadevnemu obširnemu pripravljalnemu delu, je lahko opazil, da se ni delalo na to z izredno ali celo s pretirano naglico in očividno se je namenoma tako postopalo.

Predvsem so morali novi sistem ne le spoznati, marveč se tudi vživeti v istega njegovi voditelji, poklicani, da ga razširjajo med ljudstvom; kajti sprememba je bistvena in popolna — od tukaj obstoječih delavskih organizacij, ki so se naslanjale na bivše politične stranke ter služile bodisi svojim političnim strankam, bodisi osebnim interesom, ali k večjemu interesom posameznih že omejenih skupin — do sindikalne fašistovske organizacije, vertikalne, razporejene po kategorijah, kjer dobi vsak produktivni element svoje določeno mesto in svoj natančno določeni delokrog.

Od stare in preživele koncepcije boja med kapitalom in delom, ki je enako neugodna za oba produkcijska činitelja, prihajamo do jasne, realistične koncepcije fašističnega korporativizma, namreč do sodelovanja in skladnosti med kapitalom in delom v interesu vseh produktivnih sil, v višjem državnem okviru.

Ta sistem — ki pomeni osnovno uresničenje režima po zaslugi Ducejevega genija, »pristen izraz delovnega ljudstva« čigar potrebe in želje so mu znane — je dal delavcem dostojanstvo, ponos in zavest ter je bil uspešno sredstvo za ono »socialno pravičnost« ki je šla preko naših meja, da bi postala geslo narodov Osi in njenih zaveznikov, da bi »proletarski narodi« slednjič dobili svoj prostor na solncu ter možnost kruha za svoje otroke, proti krivičnosti narodov s petimi obroki hrane ter proti boljševizmu, ki zanika in uničuje rodbino in vero, ki skupno s češčenjem Domovine tvorita bistveno osnovo za naše življenje.

Priznati moram inteligentno, natančno in koristno delo, ki so ga izvršili voditelji vseh činov in kategorij pri ustanavljanju sindikalnih organizacij, prav tako pa tudi zelo uspešno delo strokovnjakov.

To sodelovanje je bilo, po mojih navodilih, na vseh poljih nadvse učinkovito, uspehi pa bodo v bodočnosti, v korist delavcev, vedno večji.

Sigurno je treba še mnogo dela za ureditev raznih sindikatov, zlasti za one v Pokrajinskem združenju svobodnih poklicev in umetnikov, kjer pa se že pripravljajo zbornični seznami za posamezne skupine svobodnih poklicev.

O priliki sestanka, ki sem ga imel z voditelji Udruženja delodajalcev in delojemalcev, sem imel zlasti priliko ugotoviti, kako zelo se ceni naš korporacijski sistem in kako premišljeno in vestno se vse zadevne naredbe izvajajo.

Izmed vseh številnih delovnih pogodb, ki so se obravnavale, in izmed vseh važnih in neizogibnih vprašanj, v katerih je vladal spor med obema velikima sindikalnima organizacijama, so bili samo trije primeri predloženi razsodišču.

To znači, da organizacije same že delajo v potrebnem duhu sodelovanja in pri tem čim najbolj varujejo korist svojih lastnih skupin.

Pokrajinskemu korporacijskemu svetu bodo postopno prepuščene vse važnejše naloge njegovega delokroga in njegova ureditev se bo čim dalje bolj prilagodila potrebam razmer, tako da bo mogel svojim nalogam popolnoma zadostiti.

Priznavam predsedniku, podpredsedniku, strokovnjaku in tajniku, kakor tudi vsem njihovim sodelavcem, da so svoje delo izvršili vestno in z vso vnemo.

Prav tako sem prepričan, da občutijo vsi člani sveta polno odgovornost za poverjene jim naloge ter da jih bodo znali izvesti nadvse pošteno in vestno.

Splošen gospodarski položaj.

Nekaj besed o splošnem gospodarskem položaju v pokrajini v dopolnitev predsednikovega poročila.

Z ozirom na posebni položaj teritorija ob zasedbi so bile in ostanejo smernice dela naslednje:

V okvirjenje gospodarstva italijanske Slovenije v sestav Italije (kakor je poudaril predsednik, — Velesejem je dejansko pomenil znaten donesek v tem pogledu). — Upoštevajoč, da tvori gospodarske podlago poljedelsko-gozdarsko udejstvovanje: predvsem je potrebno bolj racijonalno izkoriščanje že obdelane zemlje — razširjenje obdelovanja na ostalo, doslej skoraj neizkoriščeno zemljo, pri tem pa izvršitev potrebnih ureditvenih del.

Izvedba bonifikacije Barja za takojšen donos ter postavitev splošnega načrta za postopno izvedbo je že predvidena. — Preureditev živinoreje. — Ureditev sajenja, da bi prišli do avtarkije z živili v sami pokrajini, čeprav zelo omejene in delne. — Intenzivno izkoriščanje vse do skrajnih meja mogoče ohranitve gozdarskega premoženja ter intenzifikacija pogozdovanja, čim bo mogoče. — Rešitev važnega problema dobave električne energije. — Izkoriščanje nepomembnih obratujočih rudnikov, z realistično razporeditvijo, in če je potrebno, z osredotočenjem vseh sil. — Izvršitev racijonalnega načrta za raziskovanje podzemeljskih bogastev.

Možnost izpopolnitve podjetij za izkoriščanje gozdarskega bogastva. — Ureditev denarnih zavarovalnih in zadružnih zavodov. — Priprava pokrajine za turistični promet.

Izredne razmere, ki so nastale v pokrajini v preteklem letu, so ovirale v raznih predelih izvajanje zgoraj obrazloženega gospodarskega načrta in to razumljivo v škodo prebivalstva, vendar pa ostanejo smernice neizpremenjene.

Izredni revizijski primeri se bodo proučevali zelo vestno, kakor je pač v izrednih primerih to potrebno.

Moram smatrati, da pomeni pomanjkanje korporacijske vesti, ko so po predhodnem dogovoru delodajalci in delavci zahtevali povišanje delavskih mezd, ter istočasno povišanje cen izdelkov industrije same. Rekel bom, da je to izdajstvo napram narodu in delavstvu, ki se ne sme dovoliti, tudi če bi ta moja prepoved bila nevšečna in nepopularna. Na polju prehrane se proučujeta zlasti dve vprašanji, ki sta nad vse kočljivi, preskrba mleka in mesa.

Kolikor je v človeških močeh, ne bodo izostali v danih razmerah potrebni ukrepi, zato pa sem hvaležen vojaški oblasti za uspešno in odlično pomoč in sodelovanje.

Izenačenje cen življenjskih potrebščin s cenami, ki veljajo v ostali Kraljevini in iz tega izvirajoča poostritev nadzorstva nad cenami in neizprosen boj tako zvani »črni borzi«, ki omogoča nabavo živil za pretirane cene premožnim v škodo revnejšim slojem ljudstva, ki nam je bolj pri srcu, in ker so tu sloji oni, ki v splošnem bolj trdo delajo in imajo radi tega pravico, da se jim zajamčijo življenjske potrebščine, ki jim pripadajo.

Trdno sem prepričan, da se gospodarski položaj delavcev zboljšuje z določitvijo cen, ne pa s stalnim povišanjem plač, če povzroča tako zvišanje istočasno tudi nesorazmerno zvišanje cen življenjskih potrebščin. To je nepotreben začarani krog, ki v prvem trenotku utegne preslepiti delovne sloje, ki pa mora neizbežno dovesti do inflacije in do gospodarskega poloma. Zadevni primeri ne manjkajo niti v najnovejši zgodovini.

Kdor zavzema odgovorna mesta, mora resnično skrbeti za splošne koristi in se ne sme obotavljati, da se postavi po potrebi tudi proti splošnemu mnenju, če je treba varovati resnične koristi skupnosti.

Na področju javnih del je bilo v l. 1942 mnogo izvršenega in sicer se je v ta namen uporabilo skupno 36.737.000 lir, kakor sem že imel priliko omeniti.

Sporočam Vam pa, da je predviden za tekoče leto še nadaljnji načrt nujnih javnih del na račun Ministrstva za javna dela, Cestnih odborov (AA. SS.), Ministrstva za promet in Visokega komisarijata.

Omenjena dela se bodo pričela prihodnjo pomlad za približno 100,000.000 lir z uporabo vseh delovnih sil, ki so na razpolago.

Ekscelence, drugovi, gospodje!

Čas mi ne dovoljuje, da bi še nadalje navajal, koliko je v gospodarskem pogledu napravila Fašistična vlada, ki mi je visoko čast predstavljati jo, in da bi govoril o obširnem delu, ki se je izvedlo na upravnem, kulturnem, socialnem in skrbstvenem polju.

Dejstva so dale bolj kakor besede slovenskemu prebivalstvu jasen dojem, da je Režim izpolnil dano besedo.

Dobro pa veste, da se ne more isto trditi o zadržanju vsaj enega dela prebivalstva, ki je — sprva zavedeno od lažne nacionalistične propagande — danes v službi komunistov, izvršujoč najbolj krute zločine proti ljudstvu svoje lastne krvi in uničujoč bogastva lastne zemlje kakor tudi kulturne ustanove, o katerih pravi, da se za nje bori.

Časopisi so že poročali o številnih razdrtih slovenskih šolah.

Proti takim zločincem in v obrambo civilizacije se bojujejo italijanski vojaki ob sodelovanju onih Slovencev, ki so razumeli, kakor je to storila večina prebivalstva, da namerava komunizem uničiti vse ono, kar predstavlja vaše najsvetejše premoženje, namreč družino in vero.

O izidu borbe pravice proti barbarstvu ne more biti nikakega dvoma.

Lažna propaganda bo lahko učinkovala na osebe, ki se puste vplivati in se naglo navdušijo, kakor se večkrat dogaja pri temperamentu Vašega naroda, bo pa ostala brezuspešna pri osebah, ki hočejo trezno misliti.

Vsaka vojna ima neizogibno menjajočo srečo, armade Osi pa imajo vedno tudi sedaj zanesljive predpostavke za dosego sigurne zmage.

Komunistične tvorbe v tej pokrajini, bodisi domače ali tuje, bodo še enkrat prejele svoje zasluženo plačilo in bodo uničene.

Za to nam popolnoma jamčijo slavni oddelki naših Oboroženih sil in še prav posebno Ekscelenca Gen. Gambara, zelo dobro znan komunistom, katere je vedno razpršil in uničil.

Vladna, vojaška oblastva in Stranka sodelujejo na svojih področjih v popolni harmoniji.

Dobrohotnost napram onim, ki to zaslužijo zaradi svoje lojalnosti, neizprosna borba proti komunizmu in proti sovražnikom Italije, oblast, ki sloni na moči in na pravici, tesno združeni z rimskim pojmovanjem človeškega dostojanstva napram potrebnim in napram vsem onim, ki to zaslužijo.

Vsako dejanje proti naši oblasti in našemu ugledu bo takoj in neizprosno zatrto.

Za ono, kar je napravila in podarila Fašistična Italija, ima pravico zahtevati vsaj spoštovanje svojih zakonov in lojalnost s strani slovenskega prebivalstva.

Ekscelenca, drugovi, gospodje!

Preden zaključim ta sestanek, Vas vabim, da se poklonimo spominu slavnih italijanskih vojakov in slovenskih državljanov, ki so padli na tej zemlji za pravično stvar.

Naslavljam Ekscelenci Gambari in Oboroženim silam najprisrčnejši pozdrav poln občudovanja in Vas vabim, da se skupaj z menoj najvdaneje spominjamo Nj. Veličanstva Kralja in Cesarja in nepremaganega Duceja Fašistične Italije.

Pozdrav Kralju! Pozdrav Duceju!

Besede Visokega komisarja so bile sprejete s kar najbolj živahnim odobravanjem, nato pa je Zvezni tajnik vzkliknil Visokemu komisarju, ki je odgovoril z l'Alala Zveznemu tajniku.

Fašistično obdarovanje v železničarskem Dopolavoru

V nedeljo ob 9. dopoldne je Dopolavoro železničarjev razdelil v dvorani kina »Sloga« darilo 350 otrokom železničarjev v znamenju fašistične obdaritve (Befane). Slavnosti je prisostvoval tudi Eksc. Visoki komisar, poleg njega pa še general Perni v zastopstvu Eksc. Gambare, Zvezni podtajnik Capurso za Zveznega tajnika, župan in zastopniki drugih oblasti.

Svečanost, ki ji je predsedoval inž. Guerra, predsednik Dopolavora, je potekala v ozračju gorečega navdušenja s strani obdarovancev.

Sredi delitve darov se je Eksc. Visoki komisar obrnil k železničarjem in njihovim navzočnim družinam ter se spomnil številnih železničarjev, ki so padli ali bili ranjeni pri izvrševanju službe. Pri tem se je pohvalno izrazil in prisrčno pozdravil vse tiste, ki so znali zvesto služiti fašistični Italiji. Meditem, ko je zagotovil, da fašistična vlada ne bo pozabila dela železničarjev, ki je bilo izvršeno v popolni lojalnosti, je obenem dodal, da bodo z največjo strogostjo kaznovani vsi, ki ne bodo ostali zvesti dani besedi. Visoki komisar se je z izrazi žive pohvale spomnil tudi italijanskih železničarjev, ki so zaposleni v tej pokrajini ter njihovega pomembnega in dragocenega delovanja.

S pozdravom Kralju in Cesarju, Duceju in Oboroženih silam se je zaključila lepa svečanost.

Pomembne japonske zmage na Kitajskem

Japonske čete so se na novo izkrcale na strateško važnih področjih južne Kitajske

Kanton, 22. febr. s. Oblasti japonskega ekspedicijskega zbora na južnem Kitajskem poročajo, da so se japonske edinice ob sodelovanju letalstva in pomorskih sil z uspehom izkrcale na vzhodni obali polotoka Leikov. Edinice so se izkrcale pred zoro 16. februarja in so ob 10.30 zjutraj zasedle trdnjavo Leikov. Dne 19. februarja so japonske sile pregnale čete čungkinške kitajske vlade iz nadaljnje trdnjave Suiči, katere so se polastili ob 14. uri. 71. februarja so pa sporazumno s francoskimi oblastmi vkorakale v francosko koncesijo Kuangčov.

Z operacijskega področja se nadalje doznava, da so čete, ki so zasedle Leikov takoj pričele z očiščevalnimi operacijami in so prekoračile mejo Makanga in se polastile Čunkingojava. Te čete so v celoti napredovale za 160 kilometrov in so se med tem neprestano borile.

Tokio, 22. febr. s. Agencija Domei doznava s fronte v Hopeju, da so japonske edinice, ki so se izkrcale 16. februarja pri Pailikovu med Jangcejem in Sungcujem, zaključile očiščevalne operacije in odstranile sovražnike, ki so se še nahajali v tem področju. Druge edinice so se 20. t. m. izkrcale v istem kraju in so pričele dokončno borbo s čungkinškimi četami na položajih onkraj Sungcuja. 20. februarja je pri teh operacijah padlo 1.160 sovražnikov, mnogo pa je bilo ujetih. Zajet je bil tudi obilen plen težkega avtomatičnega orožja in lahkega orožja ter znatne zaloge streliva in drugih potrebščin, zlasti inženjerskih čet, med temi 500 čolnov.

Tokio, 23. febr. s. Japonski glavni stan je objavil, da so letala japonske mornarice napadla ponoči sovražne vojne edinice, zasidrane v pristanišču otoka Sv. Duha, ki pripada k skupini Hebridskega otočja, kakor tudi naprave na kopnem. En rušilec se je takoj potopil, neki drugi pa je zgorel. Razen tega je bila povzročena škoda na vojaških ciljih na kopnem. Japonska letala niso utrpela izgub.

Kritično Gandhijevo stanje povzroča Angležem vedno hujše skrbi

Bangkok, 22. febr. s. Zdnje zdravniško poročilo o zdravstvenem stanju Gandhija pravi, da je davi nastopila kriza. Gandhi je bruhal in nato izgubil zavest. Žila mu še slabše bije, vendar je to krizo prestal. Izpil je lahko limonado in nato spal pet ur in pol. Danes se je njegovo stanje nekoliko zboljšalo. Gandhijevo srce je pa še vedno zelo slabo.

Bangkok, 22. febr. s. Davi je ob pričetku zasedanja državnega sveta v New Delhiju podšef indijske napredne stranke Pandit Hunzru izjavil? da se njegova stranka ne bo udeležila zasedanja v znak protesta proti zadržanju angleške vlade glede Gandhija.

Indijska manifestacija v Berlinu

Berlin, 22. febr. s. V Berlinu bivajoči Indijci so se danes sestali in posvetili svoje misli duhovnemu vodji Gandhiju. Govorilo je več Indijcev, ki so ožigosali angleški režim v Indiji in poudarili, da hoče Gandhi s sklepom, ki spravlja njegovo življenje v nevarnost, zopet manifestirati za pravico Indije do takojšnje osvoboditve izpod angleškega jarma. Kruta in cinična reakcija angleškega imperializma na Gandhijevo gladovno stavko je dokončno uničila zadnje utvare glede angleških obljub Indiji in je dejansko odstranila vse možnosti za sporazum. Posledica tega bo ojačena borba za indijsko neodvisnost v tesnem sodelovanju s silami, ki se bore proti Angliji, dokler ne bo dosežena končna zmaga. Boj za indijsko svobodo se pričenja z novo aktivno fazo. Geslo bo doslej Gandhijevo geslo, ki ga je izrekel ko je bil zadnjikrat aretiran: Delati ali umreti.

V Berlinu bivajoči Indijci so se nadalje zbrali pod vodstvom dr. Maliksa in so molili za Gandhija in za njegov junaški odpor proti angleškemu imperializmu v imenu naroda. Za izpričanje svoje vzajemnosti z Mahatmo so se sklenili postiti en dan. Zborovanja so se udeležili Indijci vseh veroizpovedi in s tem dokazali edinstvo vsega indijskega naroda v skupni borbi za neodvisnost.

Italijansko državljanstvo za priključeno bivše jugoslovansko ozemlje

Kakor poroča »Piccolo«, se bodo z zakonskim odlokom, ki bo v kratkem objavljen in ki ga je že odobril ministrski svet, določila navodila za podelitev italijanskega državljanstva prebivalstvu bivših jugoslovenskih pokrajin, priključenih h Kraljevini, in sicer za Ljubljansko pokrajino, za Cattaro in Spalato ter za sosedne pokrajine Zara in Fiume.

Omenjena navodila se bodo držala običajne italijanske tradicije glede državljanstva in bodo za podeljevanje merodajne »jus soli, jus sanguinis in residentia«, upoštevajoč, da ta sistem dovoljno jamči izvir oseb, ki lahko dobe italijansko državljanstvo. V podrobnostih se določa, da bo italijansko državljanstvo podeljeno bivšim jugoslovenskim državljanom, ki so rojeni na priključenem področju, katerih očetje so rojeni na istem ozemlju in ki bivajo na tem ozemlju ali v drugih pokrajinah Kraljevine. Državljanstvo bo podeljeno tudi onim, ki so rojeni na dotičnem ozemlju ter vsaj pet let bivajo tam ali pa v drugih pokrajinah Kraljevine. Da bi se na drugi strani preprečila opasnost, da pridejo v sklop državljanstva politično nezaželeni življi, bo odlok dajal široko možnost prefektom, da izključijo od podelitve državljanstva nezaželene osebe.

Naročite se na romane Dobre knjige

Vedno novi pojavi ameriškega imperializma

Lizbona, 22. febr. AS. Parlamentarna komisija washingtonskega kongresa, ki nadzira delovanje sistema »o posojilu in najemu« po bivšem finančnem ministru Doweyu, je sprožila predlog, naj se ustanovi mednarodni nadzorstveni bančni zavod, ki bi po vojni nadzoroval surovine na vseh zemeljskih celinah. Po tem predlogu za gospodarsko izkoriščanje sveta naj bi imele Združene države 51% delnic velikanskega bančnega zavoda, vsi drugi narodi pa naj bi bili skupno udeleženi z 49% delnic. Predlog je naletel na nejevoljo v Angliji. »News Cronicle« na primer pravi, da je to »nadaljni znak vznemirjajočih oblik angleškega stališča do povojnih vprašanj.«

Zastoj proizvodnje v Fordovih tovrnicah

Buenos Aires, 22. febr. s. Doznava se iz Washingtona, da so v Fordovih podjetjih v Riwerrougheu odredili preiskavo ker niso izročila določenega števila leta.. Vladna komisija je ugotovila zastoj v važnih oddelkih tega obširnega industrijskega podjetja Ford je izjavil komisiji, da je glavni vzrok izostanek pošiljk surovin in pomanjkanje delovne sile.

Pomanjkljivosti v Fordovih tovrnicah niso osamljen primer. Uradno so ugotovili, da je zastoj v vojni proizvodnji splošen pojav v vseh vojnih industrijah zaradi pomanjkanja surovin ali delovne sile ali pa zaradi naraščajočih težkoč v transportih. Vojno in mornariško ministrstvo sta zaradi tega zahtevali takojšnjo odstavitev nadzornika za vojno proizvodnjo Nelsona, katerega naj bi nadomestil Baruch.

Gospodarstvo

Italijansko-hrvatsko sodelovanje pri izvedbi javnih del

Zagrebški »Hrvatski narod« poroča, da je italijanska družba za javna dela SALPIC iz Rima na osnovi konvencije, sklenjene lani med italijansko in hrvatsko vlado, prejela koncesijo za izvajanje javnih del na področju Neodvisne Države Hrvatske. V omenjeni konvenciji so točno določeni pogoji sodelovanja te družbe pri javnih delih na Hrvatskem. Zagrebški list posebno povdarja pomen tega sporazuma, s katerim je zajemčeno popolno sodelovanje dveh prijateljskih držav na enem najvažnejših področij državne delavnosti, kamor brez dvoma spadajo javna dela.

Na osnovi omenjene koncesije je bila v Zagrebu že prej ustanovljena podružnica rimskega podjetja pod firmo SALPIC d. d. za javna dela v Hrvatski. Čim je bila tvrdka vpisana v trgovinski register in so bili otvorjeni poslovni prostori, so pričeli funkcionarji družbe razgovore s predstavniki hrvatske vlade, da se ugotovi vrstni red sodelovanja te družbe pri javnih delih na Hrvatskem. Kot prvo veliko delo bo družba izvršila že davno zamišljeno in ponovno pretehtano izsušitev Lonskega polja. Kadar je šlo na Hrvatskem za javna dela se je med najvažnejšimi potrebami vedno iznašalo vprašanje izsušitve Lonskega polja, za kar so že davno pripravljeni načrti. Pred leti so bile izvršene tudi priprave za pričetek del, ki pa niso šla preko skromnih priprav. Načrti so bili sedaj izročeni družbi SALPIC, ki jih proučuje in vrši tudi že nujne priprave za praktično izvedbo, tako da je računati s skorajšnjimi deli na terenu. Poleg tega bo družba SALPIC sodelovala pri izvedbi velikega načrta za gradnjo električne centrale pri Fužinah (zapadno od Ogulina). Z deli za gradnjo te centrale je pričelo že prejšnje banovinsko električno podjetje in jih je nadaljevalo Državno električno podjetje v Zagrebu.

Gospodarske vesti

= *Ustanovitev italijansko-nemške filmske družbe v Rimu.* Iz Rima poročajo, da je bila ustanovljena družba »Film-Unione« z namenom, prodajati in izposojati filme v Italiji in v inozemstvo in vzdrževati kinematografe. Začetna glavnica znaša 1 milijon lir. Tri četrtine glavnice je vpisala berlinska družba Universum-Film A. G. (UFA), ostale delnice pa sta v enakih delih vpisala družba Cinecitta in Pietro Mander. V upravnem odboru so nemški in italijanski predstavniki. Za predsednika družbe je bil izvoljen senator Baldino Giuliano, za podpredsednika pa dr. Klitsch.

= **Vzpostavljena železniška zveze med Zagrebom in Banja Luko.** Iz Zagreba poročajo, da je bil te dni po obnovi treh mostov zopet vzpostavljen promet na progi Kostanjevica—Bosanski Novi, tako da je sedaj znova omogočena neposredna zveza med Zagrebom in Banja Luko.

= **Gospodarska neodvisnost evropske celine.** Na zborovanju trgovcev v Hamburgu je govoril državni tajnik Backe o vprašanju evropskega gospodarstva in o prehrani Nemčije. Backe je poudaril, da je šele zasedba vzhodnih pokrajin ustvarila možnost, da se Nemčija reši skrbi glede prehrane. V vzhodnih deželah je bilo izvršeno v kratkem času veliko delo. S pomočjo vojske in z mobilizacijo domačih delovnih sil, so bile obdelane ogromne površine in to navzlic težkočam, ki so se pojavile zaradi mehaniziranega sovjetskega kmetijstva. Znatne so sedaj že količine jedilnega olja in mesa, ki stalno prihajajo iz vzhodnih dežel in kompenzirajo delni izpadek dobav z balkanskih dežel. Osnova nemške prehrane pa ostane nadalje domača kmetijska proizvodnja, ki se navzlic vojni širi. Tako je na primer danes proizvodnja surovega masla v Nemčiji za 25% večja kakor v zadnjem letu pred vojno. Surovo maslo krije danes 60% celotne nemške potrebe maščob. V letošnjem letu bodo izdane olajšave za pridelovanje sladkorne pese. Kar bodo kmetje več pridelali, bodo lahko sami porabili za krmljenje živine. Letos zima ni napravila škode na ozimnih posevkih, zato je pričakovati, da bo letina dobra.

= **Omejitev nepotrebnih poklicnih potovanj v Nemčiji.** V zvezi z ukrepi za razbremenitev železnic in hotelov, pa tudi z ukrepi za oprostitev razpoložljivih delovnih moči, je nemški državni gospodarski minister izdal navodila glede omejitve nepotrebnih poklicnih potovanj. Odslej so prepovedana potovanja za sprejemanje naročil ali potovanja za vzdrževanje zvez med podjetji in dobavitelji, ne glede na to, ali potujejo nameščenci ali sami lastniki podjetij. Izjeme veljajo le, če je potovanje nujno za potrebe oboroževalne in vojne industrije. Trgovinskim potnikom so bila taka potovanja že prej prepovedana. S temi ukrepi bodo oproščene delovne sile, ki bodo uporabljene drugod.

= **Trgovinska pogajanja Madžarske.** Te dni se je pričelo v Budimpešti zasedanje nemško-madžarskega stalnega gospodarskega odbora. Pogajanja vodi za Nemčijo poslanik dr. Clodius. Ker je bil lani v avgustu sklenjen trgovinski sporazum do konca julija t. l., gre pri sedanjih pogajanjih za tekoča vprašanja, ki jih je treba rešiti. Pogajanja Madžarske s Turčijo trajajo že dva meseca in se sedaj približujejo zaključku. Predvsem gre pri teh pogajanjih za določitev kontingentov. V Budimpešti se vrh tega mudi švicarska delegacija zaradi izpopolnitve obstoječe trgovinske pogodbe, ki velja do konca septembra t. l.

= **Odtok zlata iz Amerike.** V prvem letu vojne so se zlate rezerve Zedinjenih držav še nadalje povečale, tako da je bilo v tresorjih v Zedinjenih državah skoro 80% vsega monetarnega zlata na svetu. Ko pa so bile več ali manj izčrpane angleške rezerve zlata in je Anglija prenehala za kritje svojih izdatkov pošiljati v Zedinjene države zlato odnosno prodajati svoje zlato, deponirano v Ameriki je tudi prenehalo nadaljnje naraščanje zlatih rezerv Zedinjenih držav. Že v jeseni 1941 se je ustavilo to naraščanje ki je trajalo skoro eno desetletje. Od tedaj se opaža zopet odtok zlata iz Zedinjenih držav, ki doslej še ni zavzel večji obseg. V zadnjih tednih pa se je odtok zlata precej povečal. V tednu, ki se je končal 3. februarja, so zabeležili nazadovanje zlatih rezerv za 29 milijonov dolarjev nasproti 11 in 9 milijonom v prejšnjih dveh tednih. Od jeseni 1941 so se zlate rezerve Zedinjenih držav zmanjšale za 133 milijonov dolarjev.

KULTURNI PREGLED

Osmi simfonični večer

V razprodani dvorani se je vršil v ponedeljek osmi simfonični koncert. Tokrat je bil spored v pravem, dobrem pomenu besede ljudski, saj razen Webrove uverture na njem ni bilo skladbe, ki bi ne bila oblikovno lahko dojemljiva, obenem pa vsebinsko tako neprisiljeno čustvena, da bi je najpreprostejši poslušalec ne mogel zlahka uživati. Dobro je, da se sporedi sestavljajo tudi v tem smislu, saj dobra simfonična izvedba, ki smo jo mogli tudi to pot ugotoviti, vendar le jamči za zadostno umetniško kvaliteto tudi tiste glasbe, ki ni ravno od prvega do zadnjega takta skrajno resna in do poslušalcev dokaj zahtevna.

V Lisztovem koncertu je igral solistični part Bojan Adamič, eden najjačjih talentov mlajše pianistične generacije. Častno je zastopal šolo in interpretacijsko smer svojega bivšega učitelja Antona Ravnika, ki je s svojim bratom Jankom Ravnikom še izza prvih let ljubljanskega konservatorija eden od vztrajnih in neomajnih borcev za resno umetniško raven pianistične igre in reprodukcije sploh izza časov, ko smo bili še v hudih borbah s slabim diletantizmom. Zvestoba temu idealu, poštenost in nepopustljivost napram samemu sebi in svojim vzorom sta v šoli obeh bratov Ravnikov dali že kaj lepe uspehe. Nedavno smo bili priče odličnega nastopa 2 pianistk iz šole Janka Ravnika, na našem koncertu pa je Adamič pokazal odlike, ki jih je bil pridobil v šoli Anton Ravnika. Predvsem je to jasnost klavirske igre, ki tehnično dovršeno obvlada ves tonski materijal, a ga obenem v izrazu umljivo, naravno in z zadostnim muzikalnim poletom podaja. Izdelanost podrobnosti v fraziranju ne zaostaja za lepo kontrastnim razvrščanjem tonskih linij, tako da tudi barvitosti ne manjka. Igra, ki ni nikdar groba, dasi je v tonu kajpada močna, kakor to veliki Lisztov slog zahteva, je vzor trezne, a občutene, čiste, a vendar vznesene klavirske igre. Mlademu pianistu, ki je bil deležen obilnega odobravanja, želimo čim več samostojnih nastopov, da bo mogel svoj talent v tem pravcu še razviti in igro v doživljanju poglobiti. Ponavljam tudi tu željo, ki sem jo izrekel pri violinistu Dermelju: te mlade in darovite umetnike si želimo slišati tudi na samostojnih večerih, kjer pride vsa osebnost še mnogo bolj do veljave.

Ostali spored je prinašal Fibicha, de Michelija in Čajkovskega. Prva dva sta bila prikazana z dvema prijetnima skladbama, ki slikata priložnostna občutja. Prva pod večer, druga v ranem jutru. Fibich je v čustvovanju močnejši in zelo vznesen. Eden od mnogih odstavkov te njegove skladbe je prirejen za violino pod naslovom Poem in je poln sladkobne in strastne melodike. V solističnih mestih izstopata zelo značilno flavta (solist g. Jermol) in violončelo (solist Čenda Šedlbauer). Vsa skadba izzveni v umirajočem in pojemajočem motivu, kakor to slika slično, čeprav ne tako uspešno, mnogo skladb pod podobnimi programskimi naslovi. De Micheli je oblikovno jasnejši, preprostejši, v domislekih manj izbirčen, toda prijeten. Seveda pa poznamo ravno med Italijani nekaj skladateljev, ki take simfonične slike vsebinsko in formalno odlično obvladajo, toda so do orkestra, zlasti do pihal neprimerno zahtevnejši, tako da je vprašanje, če bi jih pri nas kljub dobri stopnji naših orkestrašev mogli izvesti (Respighi, Malipiero).

Čajkovskega Baletni ples je bil podan z velikim ognjem, a nekoliko preveč poudarjen v izrazitem valčkovem ritmu. V takih priložnostnih skladbah je nevarnost, da se bližamo meji simfoničnega podajanja (kar, priznam, je težko ugotoviti in kontrolirati) precej velika. Poudariti pa moram vedno ugodnejšo ubranost (s tem mislim čustveno sožitje in ne samo akustično), ki jo izkazuje orkester od nastopa do nastopa in ki priča, da se lahko loti že marsikatere težke naloge. V tem smislu bo treba sestavljati sporede s posebno pažnjo na domača dela, katerih na nobenem večeru ne bi smeli več pogrešati. Kvaliteta izvedbe pa je v enaki meri, kakor od orkestra, odvisna tudi od dirigenta Šijanca, čigar napredek v tehničnem in izrazno poglabljajočem smislu je vedno večji.

»Občinstvo je izvajanje radostno sprejemalo, dirigent Šijanec in solist Adamič sta prejela tudi lepe šopke.

Marijan Lipušek.

Bolgarsko-slovenski kulturni stiki

Kulturna revija »Bulgaria«, glasilo Italijansko-bolgarskega društva v Rimu (direktor Eugenio Morelli, glavni urednik prof. Enrico Damiani) je priobčila v 3. številki 4. letnika članek publicista Vekoslava Bučara »Sui rapporti culturali bulgaro-sloveni« (prevod E. Damianija iz neobjavljenega slovenskega rokopisa). Pisec, znan kot razgledani poznavalec bolgarskega življenja in organizator kulturnih stikov, je prvi zbral v pregledni članek podatke o slovensko-bolgarskih kulturnih stikih od Valentina Vodnika, ki je v »Lublanskih Novizah« pisal o Bolgarih, tja do najnovejših pojavov.

Prvi je Slovencem izčrpneje prikazal Bolgare še v času pred njihovim osvobojenjem Božidar Raič v knjigi »Slovanstvo«, ki je bila ena prvih knjig l. 1863 ustanovljene Slovenske Matice. Prve neposredne stike pa je imel z bolgarsko kulturo profesor Anton Bezenšek, ki je prihitel v Bolgarijo kmalu po osvobojenju in se je z vnemo udeleževal preporodnega dela v Plovdivu. Bil je med ustanovitelji prvega bolgarskega pevskega društva in je tudi ustanovil prvo bolgarsko knjigarno v Plovdivu. Bezenšek je spisal »Slovnico bolgarskega jezika« — še danes edino slovensko knjigo te vrste — izdal pri Mohorjevi družbi spis »Bolgarija in Srbija« in objavil v »Ljubljanskem Zvonu« ter v drugih revijah, prav kakor v dnevnikih in v Mohorjevem koledarju, vse polno člankov o Bolgarih. Nadalje omenja Bučar bolgarske motive pri pesnikih Aškercu, Gregorčiču in Pagliaruzziju-Krilaru, opozarja na pomen in vlogo revij »Jug« in »Omladina« tudi s stališča kulturnih stikov z Bolgarijo, ter na ustanovitev »Slavjanskega družestva« v Sofiji. Nato prehaja po pregledu stikov pred svetovno vojno k razdobju med dvema vojnama (1918—1940), omenjajoč zlasti delo Rasta Pustoslemška, Adamičevo skladbo »Smrt Carja Samuela«, turnejo Glasbene Matice in literarne stike kot prve začetke poznejšega živahnejšega kulturnega sodelovanja in zbliževanja med Ljubljano in Sofijo. Pregled teh stikov je obsežen in precej popoln. Ob koncu svojega članka navaja Bučar prevode iz bolgarščine v slovenščino ki so izšli v zadnjih letih pred sedanjo vojno, ter že pripravljene prevode in knjige o Bolgariji in Bolgarih, katerih izid je preprečil izbruh sedanje vojne.

Kronika

Obletnica smrti Ducejeve matere

Na pokopališču San Cassiano v Penninu pri Forliu je bila na dan obletnice smrti Ducejeve matere spominska maša, ki so ji prisostvovali Ducejevi mušketirji, podtajnik stranke Mario Farnesi, zvezni tajnik, prefekt in ravnatelj zavoda, ki nosi ime Rose Maltoni-Mussolini. Na grob pokojnice je bilo položenih več vencev, med drugimi tudi venec Duceja.

*

* **Počastitev spomina Arnalda Mussolinija.** Novi milanski prefekt je te dni, ko je nastopil svoje službeno mesto, obiskal uredniške prostore milanskega »Popolo d'Italia«, kjer se je poklonil spominu Arnalda Mussolinija. Obenem si je ogledal tipografske naprave v podjetju, katerega je vodil pokojni Ducejev brat.

* **Tri zlate kolajne.** Z zlato kolajno so bili odlikovani po smrti: general armadnega zbora Federico Ferrari Orsi; pehotni major Francesco Campolo ter pešec Ambrogio Valle iz Vedana al Lombro pri Milanu.

* **Junak zraka.** Letalec Pietro Bonannini, ki ima za seboj 170 uspešnih poletov, katere je izvršil v 800 urah ter je pri tem zrušil na zemljo deset sovražnih aparatov, je bil odlikovan s tremi srebrnimi kolajnami, z bronasto kolajno in z vojnim križcem. Bonannini je bil zaradi svojih bogatih izkustev izbran tudi za predavatelja, ki bo govoril o svojih doživljajih po radiu.

* **Pomoč stranke bojevnikom in njihovim družinam.** Zvezni tiskovni urad fašistične stranke poroča, da je stranka v zadnjih petih mesecih razdelila bojevnikom in njihovim družinam nad 3 milijone lir podpor. Pri razdeljevanju so sodelovale posebno ženske sekcije fašijev.

* **Prebivalstvo Italije.** Po najnovejših podatkih je imela Italija na dan 31. januarja 1934.-XXI. 45 milijonov 681.000 prebivalcev.

* **Tehnični muzej v Milanu.** V Milanu se snuje tehnični muzej, ki je zamišljen kot osrednja zbirka znanstvenih podob o razvoju tehnike v Italiji in na svetu. Ustanova bo tvorila središče za aktivne akademske študije ter bo dajala pobudo za propagando in širjenje tehničnega znanja v Italiji.

* **Mehanizirana agrarna proizvodnja.** V Turinu je bil te dni sestanek akademije za poljedelstvo, na katerem je priporočal poljedelski minister Pareschi, naj bi se obdelovalci zemlje pri kmetovanju čim bolj posluževali strojev, s katerimi se laže in temeljiteje obdeluje zemlja. Skupščina je sprejela potrebne sklepe za večjo mehanizacijo pri poljskih delih.

* **Otvoritev akademskega leta na papeževi akademiji v Rimu.** V nedeljo zjutraj so imeli v vatikanskem mestu posebno slavje: sv. oče papež Pij XII. je osebno otvoril sedmo akademsko leto papeške akademije. Otvoritvenega zasedanja so se udeležili mnogi kardinali in diplomati, guverner vatikanskega mesta, zastopnik prosvetnega ministra italijanske vlade, mnogi senatorji, profesorji in drugi odlični Papež je povzel besedo ter je govoril delj časa o zakonih, ki bodo vladali svet. Za papežem je govoril predsednik ustanove p. Gemelli, se mu zahvalil za govor ter ga prosil za blagoslov, ki ga je sv. oče podelil vsem navzočim.

* **Nagrada papeževe akademije.** S pristankom papeža Pija XII. je bila podeljena nagrada 50.000 lir Emanuelu de Margerie za delo iz geološke stroke.

* **Pastirsko pismo proti nedostojni modi.** V vseh cerkvah milanske škofije je bilo te dni prečitano pastirsko pismo kardinala-nadškofa proti nedostojni modi, zlasti v cerkvi. Vrhovni dušni pastir v Milanu graja ženski svet zaradi kratkih rokavov, kratkih nogavic in kratkih kril. V bodoče, pravi pastirsko pismo, ne bodo pripuščene k sv. obhajilu ženske, ki ne bodo dostojno oblečene in dovolj zakrite.

* **Zavod za germanistične študije v Rimu.** Leta 1931. osnovani italijanski zavod za germanistične študije v Rimu je bil v zadnjem času preurejen. Naloga ustanove je pospeševati znanstvena dela o duhovnem, političnem in gospodarskem življenju germanskih dežel v Italiji ter skrbeti za dobre kulturne odnošaje s to deželo. Institut je za dosego svojih ciljev osnoval dveletni višji tečaj, ki se deli na filološko ter zgodovinskopolitično stroko. Študij v obeh tečajih predpostavlja znanje o politični zgodovini Nemčije, kakor tudi poznavanje literarne zgodovine in zgodovine nemške filozofije.

* **Smrt v uradu.** Te dni je umrl cav. Luigi Chiurco, tajnik državnega tožilstva v Triestu. Pri mizi, obloženi s službenimi spisi, ga je zadela srčna kap.

* **Cene za tipizirane klobuke.** V Rimu je izšla naredba, ki določa cene za tipizirane klobuke. Klobuki so razdeljeni v štiri kategorije, najcenejša vrsta stane 85 lir, najdražja pa 170 lir.

* **Pridelek oliv v Italiji.** Iz Rima poročajo, da se trgatev oliv v Italiji bliža svojemu koncu. V zadnjem času se je pojavilo v krajih, kjer uspevajo oljke, pomanjkanje delovnih moči. Zato se je konfederacija kmetov sporazumela z Gilom, da bo dobila za obiranje oliv v pomoč nad 14 let stare člane Gila. Mladino bodo plačevali za izvršeno delo po akordu. Stroške za potovanje mladih obiračev oliv bodo nosili gojitelji oljk, ki bodo morali tudi skrbeti za prehrano in prenočišče delavcev.

* **Nenadna smrt prof. Bruna Dudana.** Iz Zare poročajo, da je tamkaj nenadno preminul prof. Bruno Dudan, ki je predaval zgodovino prava na univerzi v Triestu. Pokojnik je bil topniški kapitan ter v vojaški službi od začetka sedanje vojne. V Italiji si je stekel velik sloves kot zgodovinar beneške republike in raziskovalec mestnih statutov v dalmazijskih mestih. Pokojniku je bilo 37 let.

* **Kratko življenje novorojenčka filmske igralke Feride.** Znana italijanska filmska zvezdnica Luiza Ferida je povila te dni v Bologni, kjer se je mudila na potovanju, otroka moškega spola. Otročiček pa je živel samo nekaj ur.

* **Okraden filmski umetnik.** Znani filmski igralec Umberto Melnati je te dni prijavil policiji v Pisi, da mu je izginila iz hotela 3.000 lir vredna budilka. Policija je uvedla preiskavo in budilko našla v stanovanju Tommasijeve v Lucci. Mladenko so zaprli.

* **Prodaja aperitivov je prepovedana.** Zveza trgovcev pojasnjuje v rimskih listih da obsega seznam alkoholnih pijač, ki so prišle pod nadzorstvo države ter jih je prepovedano proizvajati in prodajati, tudi vse vrste aperitivov.

* **Canale Grande v filmu.** Pod vodstvom režiserja Andrea di Robilanta snemajo sedaj film o Canale Grande v Benetkah. Višek filma bo regata gondol na beneškem morju. Film bo imel glasbeno spremljavo, katero je sestavil komponist Casavola in vanjo vpletel niz najlepših pesmi z beneškimi motivi.

* **Cene za jajca.** Ministrstvo za poljedelstvo in gozdove je določilo ceno za sveža jajca domačega izvora na splošno po 1.50 lire za kos. V Turinu, Genovi, Imperii, Triestu, Bologni, Firenzi, Livornu, Rimu, Neaplju in Bariju se bodo prodajala jajca po 1.80 kos, v drugih krajih po 1.70 kos. Proizvajalci jajc, ki prodajajo jajca naravnost kupcem, smejo zaračunati jajca največ 1.55 lire. Enake cene kakor za domača jajca veljajo tudi za inozemska jajca in za konservirana jajca.

* **Smrten padec z drevesa.** Cesare Negri iz Bielle je te dni obrezoval drevje. Pri delu mu je padla odžagana veja na glavo ter ga vrgla z drevesa na tal, kjer je nesrečnik obležal pobit do smrti.

* **Srečen padec.** 7letni Luciano Moriconi iz Castel Nuova li Garfagnana je padel s terase stanovanja na ulico, ki leži deset metrov pod teraso. Imel je srečo, da se je pri padcu le nekoliko opraskal.

* **Majhen vzrok, velike posledice.** Delavec Guglielmo Minetti iz Savone se je pred mesecem dni opraskal na roki in ni posvečal na oko neznatni rani nobene pozornosti. Nenadoma mu je roka zatekla, da je moral v bolnišnico. Ugotovili so zastrupijenje zaradi prisada.

JERRY Z OTOKOV

je najnovejši roman zbirke »Dobra knjiga«. Napisal ga je znani pisatelj Jack London, godi pa se na eksotičnem področju Salomonovih otokov, na katerih se prav zadnje mesece odigravajo vojni dogodki zgodovinskega pomena. Z užitkom in z zanimanjem bodo roman brali vsi, prav posebno pa bo navezal nase ljubitelje živalstva in prirode sploh.

V podrobni prodaji se dobi »Jerry z otokov« v upravi naših listov in v knjigarnah. Broširan velja 10 lir, v platno vezan pa 2[illegible] lir.

Po znižani ceni lahko dobite tudi ta roman, če se naročite na zbirko Dobra knjiga. Mesečna naročnina, ki je enaka ceni za en roman, znaša za naročnike »Jutra« in »Slovenskega naroda« 8 lir za broširano in 18 lir za vezano izdajo, za ostale pa 9 in 20 lir.

IZ LJUBLJANE

u— **Danes praznujemo god sv. Matije,** ki je važen vremenski prerok. Ljudski pregovor pravi: »Sv. Matija led razbija, če ga ni, ga naredi.« Če bi težka snežna odeja pokrivala zemljo, bi se današnjega svetnika veselili, tako pa ni nič kaj zaželjen. Da bo še pritisnil mraz, skoraj ni dvoma, saj je milo vreme nastopilo mnogo prezgodaj. Noči so še zmeraj občutno hladne in mrzla slana vsako noč pobeli prekmalu se prebujajočo zemljo. Ozračje ogreje šele sonce, ki se že uveljavlja, saj se je dan občutno podaljšal.

u— **Ljubljana se širi na vse strani.** Kjer so se pred leti razprostirala obširna polja in je tu pa tam samevala kaka hiša, so sedaj že celi okraji s sodobnimi ulicami in strnjenimi stanovanjskimi ter trgovskimi hišami. Naše mesto se širi na vse strani. Tudi v Mostah vzdolž železniške proge proti Zalogu rasto zmeraj nove hiše. Predovičeva ulica, ki se odcepi od Pokopališke pri kinu »Moste«, se je v zadnjem času znatno podaljšala. Nove hiše stoje sedaj do malega železniškega viadukta. Na tem odseku so sezidali več ličnih stanovanjskih stavb. Od tu dalje je Poljska pot, ob kateri so sezidali v zadnjem času tri sodobne stanovanjske vile. Ena hiša pa je v Predovičevi ulici v surovem stanju pod streho.

! Žalni venci, poročni šopki, aranžmaji in cvetje »»ROŽA«« cvetličarna

u— **Na velikem koncertu Glasbene Matice** prihodnji ponedeljek bosta izvajala vokalni del koncertnega sporeda dva najodličnejša slovenska pevca, sopranistka Valerija Heybalova in basist Julij Betetto. Ta nastop na enem koncertu je toliko bolj zanimiv, ker je gdč. Heybalova že več let najodličnejša učenka našega prvega pevskega pedagoga, pevca izrednega daru in izobrazbe Julija Betetta. Sopranistka Heybalova bo zapela na tem koncertu najprej arijo Katjuše iz opere »Vstajenje«, ki jo je komponiral skladatelj Alfano na podlagi libreta, ki je napisan po znanem romanu velikega ruskega pisatelja in mislecu. Nato zapoje Richard Straussovo izredno občuteno pesem »O kam naj naju srečo skrijem« in Lajovčev samospev »Kaj bi le gledal«, ki spada med najboljše umotvore našega prvega skladatelja. Rektor Betetto pa bo zapel najprej Lajovčev samospev »Iskal sem svojih mladih dni«, nato znamenito arijo in romanco iz Ponchiellijeve opere »Zaročenca« ter Gerbičev skoro ponarodel samospev »Pojdem na prejo«. Oba koncertanta bo spremljal na klavirju pianist Marijan Lipovšek. V ostalem nastopijo na tem koncertu violinist Karlo Rupel s spremljevanjem Zore Zarnikove, pianist Anton Trost in godalni orkester Orkestralnega društva Glasbene Matice, ki šteje nad 40 članov in je pod vodstvom dirigenta L. M. Škerjanca. Podrobni spored je na razpolago v Knjigarni Glasbene Matice, kjer se dobe tudi vstopnice. Nova državna taksa 10% se pobira poleg vstopnine, ki je določena na vstopnicah.

u— **Glasbena akademija** priredi v petek, 26. februarja v veliki filharmonični dvorani javno produkcijo slušateljev GA in gojencev SGŠ, oddelkov za klavir, violino, solopetje in orkestralne instrumente. Sodelujejo slušatelji in gojenci profesorjev Trosta, Šlaisa, Trostove, Betetta, Vogelnikove in Dariana. Pričetek produkcije točno ob 18.30. Sporedi, ki veljajo kot vstopnice, so na razpolago v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Instrukcije in priprava za privatne izpite. Novi (Turjaški) trg 5-III.** Pomoč v vseh šolskih predmetih uspešno nudijo dijakom diplomirani filozofi vsak dan od 8—11 in 15—18. Strogo nadzorstvo. Honorar zmeren. Priprava po programu tudi za privatne izpite čez dva razreda. Prijave dnevno od 8.—11. in od 15.—18. **Novi (Turjaški) trg 5-III. Instrukcije.**

u— **V počastitev spomina** blagopokojnega g. Martina Humeka je daroval univ. prof. dr. Salvi Jenčič Društvu slepih v Ljubljani 100 lir. Iskrena hvala!

u— **Nesreče.** Zadnje dni so pripeljali v ljubljansko bolnišnico več ponesrečencev. 10 letnega sina delavca Janka Končana iz Horjula je pes ugriznil v levo nogo. Na rami se je poškodovala pri padcu 4 letna hčerka delavca Magdalena Mazijeva iz Ljubljane. 31 letni železničar Ignac Pančur je ranjen na glavi. Pavel Lekar, 20-letni delavec iz Št. Vida pri Stični, se je opekel na levici ko je ležal na kmečki peči. Levo nogo si je zlomil pri padcu 10 letni sin delavca Vinko Zajec iz Vevč. V levico se je vrezal 16 letni trgovski vajenec Alojz Pavlovčič iz Logatca. S podstrešja je padel in si zlomil desno nogo 25 letni mesar Adolf Ucman iz Ljubljane. Pod tramvaj je prišla 6 letna hčerka čevljarja Marija Lobodova z Viča. Poškodbe ima po vsem telesu. Veja je padla na glavo 22 letni služkinji Mariji Smoličevi iz Sneberja in jo ranila. S poškodovano desno nogo pa je iskal zdravniške pomoči v bolnišnici 32-leti delavec Franc Veršnjak z Brezovice.

Radio Ljubljana

SREDA 24 FEBRUARJA 1943-XXI

7.30: Pisana glasba 8.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini 12.45: Lahka glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanščini 13.10: Poročila Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenščini. 13.12: Orkester, vodi dirigent Gallino. 13.45: Simfonična glasba na ploščah. 14.00: Poročila v italijanščini 14.10: Orkester pesmi, vodi dirigent Angelini. 14.30: Koncert šramla Ljubljana 15.00: Poročila v slovenščini. 17.00 Napoved časa; poročila v italijanščini. 17.15: Koncert komornega dua (A Trost — klavir, J. Šlajs — violina). 19.00: »Govorimo italijansko«, poučuje prof dr Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Pesmi in napevi 20.00: Napoved časa; poročila v italijanščini 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30. Radio za družino. 21.15: Koncert, vodi dirigent Ricci, sodeluje sopranistka Hilda Güden. 21.50: Predavanje v slovenščini 22.00: Pesmi za vse okuse, vodi dirigent Segurini. 22.45: Poročila v italijanščini.

WILKIE COLLINS.

Nezadosten dokaz

2 Detektivski roman

Stopila sva iz zakristije. Medtem ko smo bili v cerkvi, je postalo oblačno jutranje nebo še bolj mračno. Jelo je močneje deževati. Čakal naju je voz, da naju popelje na železniško postajo, kjer sva se namestila v rezerviranem oddelku vagona.

Po neskončno dolgem času se je vlak premaknil. Mož me je objel.

»Naposled!« je zamrmral in me gledal z izrazom, ki ga ne bi vedela popisati, ter me nežno pritisnil na svoje srce.

Položila sem mu roko okrog vratu in moj pogled se je srečal z njegovim. Najina usta so se zedinila v prvem dolgem poljubu najinega zakonskega življenja.

Kakšni spomini se dramijo v meni, ko pišem te vrstice!

Drugo poglavje

MISLI MLADE ŽENE

Vozili smo se več ko eno uro, ko se je neopazno izvršila v naju izpremememba.

Še vedno sedeč drug ob drugem, jaz s svojo roko v njegovi in z glavo, naslonjeno na njegovem ramenu, sva pomalem docela utihnila. Sva že izčrpala majhen, a zgovoren besednjak ljubezni, ali pa sva utihnila, da bi potem, ko sva poizkusila slast strasti, ki govori, poizkusila tudi slast strasti, ki misli? Ne vem. Vem le, da je napočil trenutek, ko so se nama iz nerazložljivega razloga usta zaprla in sva ostala dolgo zatopljena v najina razmišljanja.

Je mislil on v teh trenutkih samo name — kakor sem mislila jaz samo nanj? Ob koncu vožnje so me obhajali dvomi; še kasneje sem bila prepričana, da so bile njegove misli daleč od njegove žene in da so jih predramili spomini njegovega minulega življenja.

Jaz pa sem okušala najglobljo radost, da sem mislila le nanj. Spominjala sem se najinega prvega srečanja.

Nekega dne je samoten ribič na bregu slavne reke, ki je tekla v bližini hiše mojega strica, metal v vodo svojo udico, obloženo z muho, na katero je postrv tako požrešna. Prav po dekliško sem, skrita pod nasipom, da me ribič ni mogel videti, z radovednimi očmi čakala trenutka, ko bo planila postrv iz vode in zgrabila plen.

Tisti trenutek je napočil, riba je planila kvišku in hlastnila po muhi.

Ko je šel potem naprej, zdaj po ozki progi peska pod nasipom, zdaj po vodi, tam, kjer je delala ovinke, je še vedno sledil postrvi, ki se je zaganjala v trnek, zdaj je pustil, da je riba vlekla za trnek, zdaj spet ga je potegnil k sebi, boreč se s plenom. Tudi jaz sem šla vzdolž nasipa, da ne bi zgrešila te borbe med človekom in ribo. Predolgo sem bila živela pri svojem stricu, da ne bi bila tudi jaz nekoliko deležna njegovega navdušenja za poželjsko zabavo, zlasti za ribarjenje s trnkom. Stopajoč v enakomerni razdalji za tujcem, z očmi uprtimi v nemirno udico, ne da bi se brigala za neravno pot pod seboj, sem se spotaknila ob kup peska. Pesek se je vdal pod mojimi nogami in padla sem v vodo.

Padla sem z neznatne višine; voda ni bila globoka in na mojo srečo je bilo rečno korito peščeno. Razen strahu, ki sem ga prestala, in prisilne kopeli se mi ni zgodilo nič hudega. Kmalu sem bila na nogah na trdnih tleh, nejevoljna, da je ta pripetljaj, čeprav je trajal le nekaj trenutkov, pregnal postrv. Ribič je slišal moj krik, vrgel je trnek na breg in mi prihitel na pomoč. Spogledala sva se: jaz vrhu nasipa, on spodaj, z nogami v vodi; najina pogleda sta se srečala in zares verjamem, da sta se v istem času srečali tudi najini srci. Vem pa, da sva pozabila — jaz na oliko dobro vzgojenega dekleta, on na oliko svetskega človeka; gledala sva se, ne da bi izpregovorila le besedo.

Jaz sem prva prekinila molk. Kaj sem rekla? Rekla sem nekaj nepomembnega, kar je bilo v zvezi z mojim padcem; potem sem hotela, naj gre spet nad onu ribo.

Storil je, kakor sem mu rekla, toda očividno se mu ni prav ljubilo in vrnil se je praznih rok. Ker sem vedela, kako bi se v podobnem slučaju moj stric jezil, sem ga živahno prosila za odpuščanje in da bi ublažila njegovo obžalovanje, sem bila pripravljena, da mu pokažem neko mesto niže ob reki, kjer bi lahko znova poskusil svojo srečo. Ni me hotel niti poslušati, temveč me je prosil, naj se vrnem domov, da se preoblečem. Zares mi ni bilo do tega, toda popustila sem njegovim prošnjam.

Šel je z menoj. Dejal mi je, da je pot, po kateri sem šla jaz v župnišče, ista, po kateri mora on v svojo gostilno. V naš kraj ga je pripeljala bolj želja po miru in samoti kakor po ribarjenju. Opazil me je enkrat ali dvakrat skozi okno svoje sobe in me vprašal, ali sem župnikova hčerka.

Povedala sem mu, da se je župnik oženil s sestro moje matere in da on in njegova žena skrbita zame po smrti mojih staršev. Vprašal me je, ali bi se smel naslednjega dne seznaniti z doktorjem Starkweatherjem ter imenoval enega svojih prijateljev, ki je mislil, da pozna vikarja. Povabila sem ga, naj nas obišče, kakor da je bila hiša mojega strica moja lastna hiša. Prevzel me je čar njegovih oči in njegovega glasu. V svoji preprostosti sem si bila tolikokrat domišljala, da sem zaljubljena, toda nikoli, pred nobenim drugim moškim nisem čutila tega, kar sem doživljala v tem trenutku. Ko je odšel, se mi je zdelo, da je nastala okrog mene tema. Naslonila sem se na vrata župnišča, nisem mogla dihati, nisem mogla misliti; srce mi je razburjeno utripalo, kakor da mi hoče skočiti iz prsi. In vse to — zaradi nekega tujca!

In zdaj, po nekaj kratkih tednih od najinega prvega srečanja, sem ga imela tu, ob sebi! Bil je moj za vse življenje! Dvignila sem glavo z njegovega ramena, da sem ga pogledala; kakor otrok, ki je dobil novo igračko — sem se morala prepričati, da je v resnici moj.

Ni se premaknil v svojem kotu. Videti je bilo, da je ves zatopljen v svoje misli. Sem bila zares jaz predmet njegovih misli?

Spet sem mu položila glavo na rame in v duši se mi je dramil nov spomin, spomin na preteklost.

Bila sva v našem vrtu, ponoči. Skrivaj sva se sestala in počasi sva se sprehajala, skrita pred pogledi iz hiše, zdaj pod listjem drevja, zdaj po travniku, razsvetljenem z blestečo mesečino.

Pred kratkim sva si bila izpovedala ljubezen in si prisegla, da ostaneva vedno drug z drugim. Najine misli in najina čustva so bila že docela združena in delila sva isto veselje in isto trpljenje. Te noči sem ga pričakovala z glasno utripajočim srcem, da bi me njegova navzočnost pomirila, njegov glas vzpodbudil; ko mi je dal roko, je opazil, da sem vzdihnila, prijel me je za glavo ter mi jo nežno obrnil proti luni, da bi laže bral z mojega obraza. Tolikokrat je v prvih dneh najine ljubezni bral srečo na njem.

Iz Hrvatske

Smrt domobranskega poročnika. Dne 21. januarja je neusmiljena usoda pretrgala nit življenja sinu-edincu, domobranskemu poročniku Vojku Novaku, ki je dočakal komaj 25 let. Truplo blagega pokojnika je bilo začasno pokopano v Prijedoru, od koder bo prepeljano v Zagreb.

Gradnja železniške proge Banja Luka — Okučani. Z velikim zanimanjem se pričakuje začetek del pri gradnji železniške proge Banja Luka — Bosanska Gradiška — Okučani, ki bi se morala začeti pomladi. Proga je dolga nad 60 km in bo tekla po najrodovitnejših krajih Hrvatske Krajine. Banja Luka bi z novo progo dobila še eno železniško zvezo z Zagrebom, Sarajevom in mnogimi drugimi kraji.

Svečana otvoritev pravoslavne cerkve. V Ilijašu pri Sarajevu je bila nedavno otvorjena hrvatska pravoslavna cerkev. Svečanosti so se udeležili razen številnih vernikov tudi zastopniki Stranke in vojske.

Banja Luka dobi nov vodovod. L. 1908. zgrajeni vodovod v Banja Luki že delj časa ni več odgovarjal potrebam mestnega prebivalstva. Zato je mestno načelstvo dalo raziskovati bližnje področje mesta, kjer so strokovnjaki našli močne izvire zdrave pitne vode. V Novoseliji, 5 km od mestnega središča, so zgradili črpalne vodnjake, 4 km od tod pa je bil zgrajen na hribu Šehitluci vodni rezervoar. Železne cevi za vodovod so bile kupljene v Nemčiji in jih bodo takoj po vzpostavitvi železniškega prometa med Sunjo in Banja Luko poslali v novo hrvatsko prestolnico.

Zadušnica za stalingrajske borce. V torek je bila v zagrebški stolnici svečana zadušnica za pokoj padlih hrvatskih herojev v Stalingradu. Udeležili so se je zastopniki oblastev, organizacij in ustanov ter številno meščanstvo.

Reševalna postaja v Zagrebu je bila ustanovljena leta 1909. V času svojega obstoja je v nekaj desettisoč primerih nudila pomoč. Do 15. januarja lani je postaja delovala kot zasebna ustanova, potem pa je prešla v roke mestne občine. Postaja ima 4 avtomobile, 2 pa sta na novo naročena v Nemčiji. V službi postaje so štirje šoferji in 12 bolničarjev. Lani so reševalci posredovali v 13.452 primerih. Avtomobili so prevozili 98.140 km in porabili za pot 20.000 litrov bencina.

Zločini odmetnikov v filmskem tedniku. Izšla je najnovejša številka hrvatskega zvočnega tedenskega pregleda z zanimivo vsebino. Med drugim je velik del tednika posvečen zločinom, ki so jih izvršili odmetniki nad nezaščitenim hrvatskim ljudstvom.

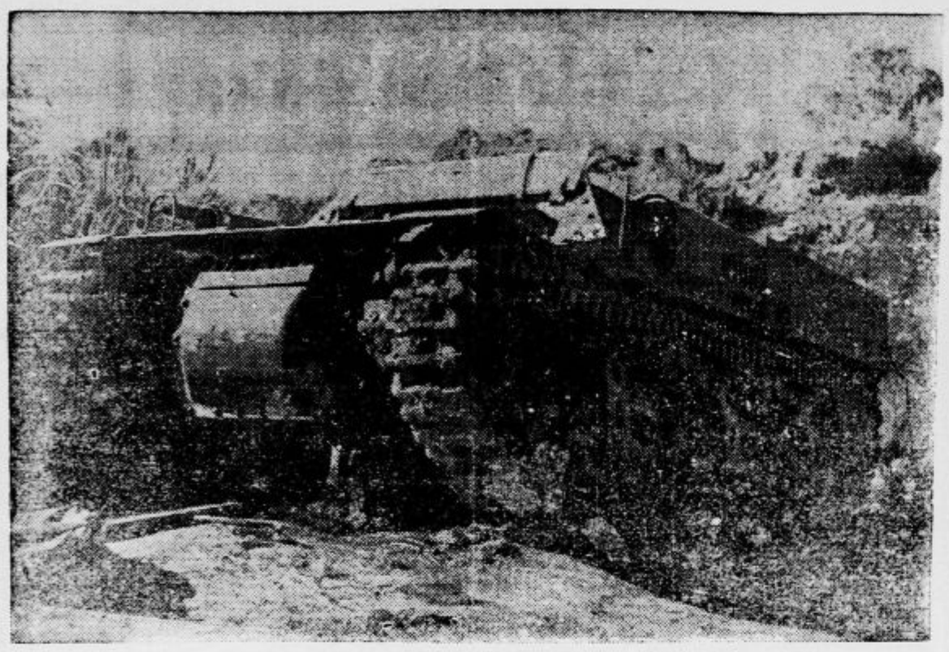

Italijanski oklopni vozovi na poti do bojišča na tuniški fronti

SPORT

Haegg, nogomet in Švedi

Katera sportna panoga je najbolj priljubljena na Švedskem?

Na Švedskem, kjer vojna ni posegla neposredno v življenje [illegible] posameznika in so tudi njene posredne težavne manj občutne [illegible] in mladi, še zmerom radi vdajajo zabavam iz mirnih časov in preganjajo čas tudi s problemi, ki se za takšen čas zdijo komaj vredni pretresanja. Toda, ljudje so že taki!

Tako so pred kratkim sprožili vprašanje, katera sportna panoga prav za prav je na Švedskem najbolj priljubljena in napisali o tem cele razprave. Gradivo je postalo še bolj zanimivo zaradi nepričakovanega izida pri javnem glasovanju, ki je pokazalo, da je tudi pri Švedih najbolj v čislih nogomet in je morala pred njim kleniti celo lahka atletika, ki ima v svojih vrstah nikogar drugega kakor tolikokratnega svetovnega rekorderja Gundarja Haegga. In to se je primerilo v letu 1942, ko je ta čudežni tekač postavil v senco vse sedaj živeče in se v svoji slavi povzpel tako visoko, da so mu že marsikje dajali pridevek novega Nurmija.

Preden kaj več o tem poglavju, moramo povedati najprej to, da so Švedi vsi zaljubljeni v številke in intervjuve, v razne sezname najboljših in račune o tem, kdo in kje so še boljši. Pred vsako večjo prireditvijo objavljajo listi dolge članke samih številk in imen in potem računajo v naprej, kako bo potekala vsaka posamezna točka.

No, v približno enakem navdušenju se je oni dan zavod za statistiko javnega mnenja — da, tudi posebni zavod deluje tamkaj v te namene — lotil naloge, da bi ugotovil, katera sportna panoga je najbolj priljubljena na Švedskem. Izvedel je veliko ljudsko glasovanje in pritegnil za to širok krog glasovalcev, ki naj bi odločili, kateremu izmed sportov gre številka 1. V Nemčiji, na Madžarskem ali na Danskem bi zaradi tega ne bi bilo treba posebnega glasovanja, v Italiji pa ni izključeno, da bi kolesarstvo potisnilo nogomet na naslednji prostor. (Zdaj v vojni bi se takšen plebiscit brez dvoma končal z zmago prijateljev nogometa, med katerimi je ta čas tudi precej onih, ki so s koles presedlali na zeleno polje.) Tudi v Španiji se razvija podobna konkurenca med nekdaj toliko priljubljeno kolesarstvo in nogometom v korist slednjega.

Na Švedskem bi tako na hitro pričakovali, da bodo množice glasovale za lahko atletiko ali vsaj za smučarstvo, saj nikjer v Evropi ni rekorderjev, atletski sport ni tako udomačen kakor v domovini slavnih tekačev za srednje in dolge proge. Po senzacionalnih uspehih, ki jih je baš lani dosegel veliki Haegg, je bila zmaga lahke atletike pri tem glasovanju skoraj dobljena v naprej.

Toda zmagal je nogomet tesno z 1:0, skoraj dobesedno tako, kajti 25 odstotkov vprašanih se je izreklo zanj, en odstotek ali natančno 24 odstotkov v celoti pa za lahko atletiko. Uspehi nogometne reprezentance, predvsem njena zmaga nad Nemčijo v Berlinu, je dvignila val navdušenja za igralce okroglega usnja, ki je odnesel s prvega mesta samega Haegga in njegove oboževalce.

Še bolj presenetljiv je izid, ki ga je dalo isto glasovanje glede smučarstva, ki je prejelo vsega samo 10 odst. glasov, kar je dokaz, da smučarski sport kljub temu, da beleži tudi lepe uspehe v mednarodni areni in je povrh tega tudi hišni sport vsakega švedskega kmeta in meščana — le ne vleče v pravem sportnem duhu. Izredno sta zaostala tudi boks in rokoborba, pa tudi tenis, sportna panoga, ki jo z veseljem in kljub letom goji stari kralj, nima tako vidnega mesta kakor hokej na ledu. Plavanje je na enaki stopnji kakor rokoborba in tudi rokoborba uživa več priljubljenosti kakor boks, kolesarstvo in umetno drsanje.

Tako je spet enkrat kraljica sporta pogorela v tekmi z nogometom, kakor že tolikokrat tudi drugod in tudi pri nas nekoč, čeprav tvori v bistvu jedro vsega sportnega udejstvovanja.

Iz Spodnje Štajerske

Trio di Trieste na gostovanju v Celju. V sredo zvečer bo v dvorani Nemškega doma koncert Tria di Trieste. Pri klavirju bo Dallo de Rosa, violino bo igral Renato Zanettovich, na čelu pa Libero Lana. Na sporedu so: Mozart, Beethoven in novoromantik Novak.

Predavanje Norvežana Vilija Björnebya. V dvorani mariborskega Heimatbunda je pred dnevi predaval mladi Norvežan Vili Björneby o svojem begu iz Anglije. Predavanje so spremljale skioptične slike. Med Mariborčani je bilo zanj veliko zanimanje. Naslednji dan je Björneby predaval o istem predmetu za mariborske šolarje.

Na vzhodni fronti so padli: 20letni radiotelegrafist Roman Treo, 29letni oklopni lovec Franc Bezjak, 20letni strelec v planinskem lovskem polku Franc Pausche in 22letni desetnik Toni Hanisch, imejitelj mnogih odlikovanj. — Za domovino sta padla umorjena od razbojniških tolp posestnika Franc Zabukovnik in Ferdinand Kasesnik.

Novi grobovi. V častitljivi starosti 98 let je v Mariboru preminil upokojenec Franc Pucelj. Natalije je v Mariboru umrl upokojenec državnih železnic Alojz Nudl, ki je dočakal visoko starost 87 let; v Studencih pa 47letni nadporočnik v rezervi Ignac Opelka. V Župečji vasi je v cvetu mladosti 27 let umrla Ernestina Wiederwohlova. V visoki starosti 84 let je v Celju umrla ga. Jožefina Weihsova, odlikovana z zlato značko nemških mater. Nepričakovano je umrl urar in hišni posestnik v Krškem Jožef Tomič. V Celju je preminil uradnik državnih železnic v pokoju Franc Toplak. V Mariboru je umrla gostilničarka ga. Marija Puklova, po rodu Miklova. V Trnju je umrla v 74. letu starosti ga. Marija Štine.

Šolanje mladinskih vodij v celjskem okrožju. V času od 12 do 14. februarja so se v Nemškem domu v Celju šolali mladinski vodje. Izobraževanje se je vršilo na svetovnonazorskem in sportnem področju. Šolanje se zdaj nadaljuje vsak mesec in mnogo pripomore k aktivnosti mladine.

Kmetijske šole na Spodnjem Štajerskem. V Luizinem dvoru pri Rogaški Slatini je bila te dni odprta prva kmetijska šola v celjskem okrožju. Pri Dobrni, na nekem gradu je bila izročena svojemu namenu prva poklicna šola za vzgojo ženske kmečke mladine. V Jarenini in Studenicah pri Poljčanah pa sta bili odprti glavni kmetijski šoli.

Smrtna nesreča gostilničarja. Na cesti v bližini Ptuja se je prevrnil avto, polno naložen z vinom. Sodi so se razleteli in je steklo 2100 litrov vina po tleh. Gostilničar Štefan Gober je padel pod voz in se smrtno ponesrečil. Dva njegova spremljevalca sta bila lažje ranjena.

Nesreče. Pri delu si je poškodoval obe nogi in hrbtenico 45letni ključavničar Anton Roškar iz Maribora. 17letni vajenec Rajmund Hvala si je pri delu zlomil levo roko. Levo nogo si je zlomila pri padcu 23letna hčerka posestnika Angela Rahnetova iz Marenberga. 55letna delavka Neža Retova iz Jelovca pa si je poškodovala desnico. V Poljanah si je 65letni poštni uradnik v pokoju Matej Gasenberger pri padcu zlomil tri rebra. Preveč zdravil je zaužila 21letna Jožefina Tumpejeva iz Maribora in se zastrupila. Lizol je pila 27letna Ljudmila Gradišnikova iz Nove vasi pri Mariboru. 23letni pomožni delavec Maks Zemljič si je pri padcu zlomil desno nogo. Hude poškodbe je dobil pri padcu na cesti 70letni bivši čistilec čevljev Jožef Kolenc iz Maribora.

Z Gorenjskega

Vzgojitelji radovljiškega okrožja v Gozdu. Nedavno se je vršilo v Gozdu okrožno šolanje vzgojiteljev radovljiškega okrožja. Bilo je mnogo predavanj. Med drugimi je govoril tudi okrožni vodja dr. Hochsteiner in ugotovil, da so vzgojitelji izpolnili svoje naloge.

Kmečko zborovanje v Kranjski gori. Predzadnjo nedeljo je bilo v hotelu Razor dobro obiskano zborovanje kmetov iz kranjskogorske občine. Po uvodnih besedah župana Razingerja je štabni vodja Mayr pojasnil v svojem govoru povezanost narodnosocialističnega gospodarstva s politiko. Na koncu je pozval kmete k proizvajalni bitki v letošnjem letu.

V Zgornjem Tuhinju se je pričel šolski pouk. Otvorjeni so 4 razredi. V prvi razred je vpisanih 73 otrok.

Pester večer v Litiji. Policijska stotnija v Litiji je povabila prebivalstvo na zabavni večer v dvorano tekstilne tovarne. Razen glasbenih točk je bilo na sporedu ostro streljanje in srečkanje raznih stvari, ki so jih policisti v prostem času sami izgotovili.

V krajevni skupini v Bohinjski Srednji vasi so se nedavno vršila zborovanja po celicah. Govorniki so obsežno pojasnjevali sedanji notranji in zunanji položaj. V Bohinjski Srednji vasi je dr. Komposch jedrnato obrazložil zgodovino narodnega socializma od njegovega početka, obenem pa je podal zanimive podatke in primere o vodstvu bivše jugoslovanske države. Na koncu je zborovalce pozval k trajnemu, odločnemu in enodušnemu sodelovanju do zmage.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 24. februarja, ob 17.30: **Veliki mož.** Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Četrtek, 25. februarja, ob 17.30: **Mirandolina.** Red Četrtek.

Petek, 26. februarja, ob 14.30: **Učiteljica.** Izven. Cene od 12 L navzdol;
ob 17.30: **V Ljubljano jo dajmo.** Red B.

*

L. Prenner: »Veliki mož«. Komedija v 3 dejanjih. Osebe: Praznik—Cesar, Praznikova—Starčeva, Nada—Rasbergerjeva, Zorin—Brezigar, Vrhunec—Vl. Skrbinšek, Kresnik—Nakerst, Votlina—Peček, Močarad—Košuta, Pivnik—Kovič, P. Volk—Lipah, Lisjak—Košič, Modrijan—Raztresen, Skaza—Bratina, Grajšek—Blaž, Mogočnik—Drenovec, Milka—Sancinova, komisar—Gorinšek. Režiser: M. Skrbinšek, scenograf: A. Gerlovičeva.

Opozarjamo, da se bosta vršili v petek v Drami dve predstavi in sicer ob 14.30 »Učiteljica« po znižanih cenah od 12 L navzdol, ob 17.30 uri pa »V Ljubljano jo dajmo!« za red B. Abonente reda B na to posebej opozarjamo.

OPERA

Sreda, 24. februarja, ob 17: **Beg iz seraja.** Red Sreda.

Četrtek, 25. februarja, ob 17: **Zemlja smehljaja.** Izven. Cene od 28 lir navzdol.

*

W. A. Mozart: »Beg iz seraja«. Opera v treh dejanjih. Osebe: Selim, paša—Anžlovar, Konstanca—Ivančičeva, Klonda, njena spletična — Polajnarjeva, Belmonte—Lipušček, Pedrillo, njegov sluga — Banovec, Osmin — Betetto, vodja straže — Kos. Dirigent: A. Neffat, režiser: C. Debevec.

SGARAVATTI SEMENTI S. A.
PADOVA
Sementi di Ortaggi — Foraggi. ecc.
Semena za zelenjavo — krmila itd.
Chiedere offerte - Zahtevajte ponudbe

Tobak izpodriva rože

V Bolgariji živi od tobaka 1.000.000 ljudi — Nekaj splošnega o tobaku

Popotnik, ki pride spomladi v Bolgarijo in ki ga privede radovednost v [illegible] dolino rož, se zaman ozira po [illegible] poljih. Ostalo jih je le [illegible] izpodrinil tobak z zdravilnimi [illegible] sti z meto in lavendlom. V dolini [illegible] delujejo zdaj Bolgari mnogo [illegible] tega tobaka. Bolgarija kot dežela rož je postala dežela tobaka, o tem nam jasno govore številke. Osmina vsega prebivalstva Bolgarije namreč 1.000.000 ljudi živi od tobaka. K temu je treba prišteti še okrog 60.000 delavcev, zaposlenih v tobačni industriji.

Seveda igra tobak tudi v bolgarski zunanji trgovini važno vlogo. Predlanskim je odpadlo na tobak 37% vsega izvoza. V Nemčijo je šlo 31.673.000 kg ali 72.4% bolgarskega tobaka. Lani je izvozila Bolgarija 55 milijonov tobaka, od tega samo v Nemčijo 44 milijonov. Od lanske letine, ki jo cenijo na 63 do 64 milijonov kg, bo šla zopet večina v Nemčijo. Izvoz tobaka se prične v začetku marca, ko pride iz sušilnic.

Pa ne samo Bolgarija, ki bo letos svoj pridelek najbrž povečala na 80 milijonov kg, prideluje orientalski tobak, temveč tudi njeni sosedje. Tu je na prvem mestu Turčija, ki je pridelala lani okrog 60 milijonov. Nji sledi Grčija z 9.000.000. Grčija prideluje zdaj tobak samo še na otokih. Leta 1918 ga je pridelala 30 milijonov kg. Takrat je dobila namreč Grčija nekatere pokrajine, ki so bile prej bolgarske in zato se je njen pridelek tobaka tako povečal. Druge balkanske države pridelujejo manj tobaka. Nemčija potrebuje letno okrog 120 milijonov kg tobaka. Eno tretjino ga pridela doma, eno tretjino ga uvozi iz prekomorskih držav, eno pa iz Orienta. S prekomorskih držav ga sedaj ne more uvažati in zato ga uvaža več iz Bolgarije.

Tobak je rastlina čudnih lastnosti. Najbolje uspeva tam, kjer za druge rastline zemlja ni primerna, namreč v goratih krajih. Čim nižje leži s tobakom zasejano polje, tem slabši tobak se prideluje na njem. Bolgarski tobak delimo v tri vrste. Prva »ova vrsta tobak raste v nižinah in je najslabši. Tretja »jaka« pa v gorah in ta je najboljša. Poleg tega daje še vsaka tobačna sadika osem različnih vrst tobaka. Spodnji listi so najslabši, zgornji pa najboljši. Iz praktičnih razlogov sortirajo v Nemčijo namenjeni tobak v tri do štiri vrste. Sortirane v osem vrst stane 25 do 30 levov kg, sortiranje v tri vrste pa znatno cenejše. Ena ženska sortira na dan 8 do 18 kg tobaka po velikosti listov.

Najvažnejšo vlogo v sortiranju tobaka igra izvedenec. To je nekakšen pokuševalec, kakor morajo imeti drugod pokuševalce čaja, vina itd. Pokuševalec vzame v roko posušen tobačni list in točno določi, iz katerega leta je, kateri list je bil to na steblu, kje je rasla dotična tobačna sadika. Če je potoval po dotičnih krajih, lahko celo spozna, na kateri njivi je zrasel tobak. Tobačno seme pride najprej v zaboje, potem pa posade male sadike na polju. V gorskih krajih je s tobakom mnogo dela, ker je treba polje pridno zalivati! V maju in juniju začno tobak pospravljati. Potrgane liste navežejo na vrvice in jih posušijo. Kakor grozdju tako je tudi tobaku solnce nujno potrebno. Ko so tobačni listi posušeni pride na vrsto prva fermentacija. To je kemičen proces, med katerim dobe tobačni listi rmeno barvo. To traja do zime, ko se prične po kmečkih hišah sortiranje tobaka. V svežnjih po osem listkov se zložé poedine sorte. V začetku marca pa pridejo zastopniki 2-0 tvrdk kupovat tobak po določenih cenah.

V trgovskih skladiščih se tobak še enkrat sortira, potem pa stisne v bale po 20 do 22 kg. Skladišča so večinoma lesena in [illegible] samo v takih skladiščih ohranijo tobak [illegible] vlago. Potem pride na vrsto druga fermentacija, da postanejo listi še bolj [illegible]. Cigarete na cigaretnih škatlicah, da se tobak dvakrat fermentira, poleg tega da je v cigaretah nekaj posebno pripravljenega tobaka. Poleg tega pa pozna industrija tobaka še umetno fermentacijo, ki se uporablja zlasti pri virginskem tobaku. Bale tobaka gredo potem v Nemčijo. Prej so šle po morski poti Burga—Hamburg, zdaj pa po Dunavu ali po železnici.

Madžarska pospešuje literaturo

V Budimpešti je bilo nedavno ustanovljeno Društvo za pospeševanje literature. Društvo je že odlikovalo madžarskega pesnika Stephana Sinkasa. Na predlog narodnih poslancev je ustanovilo društvo poseben fond pod imenom »Velika nagrada za literaturo in znanost v spomin na Stephana Horthya«. Vsako leto na dan smrti namestnika državnega upravitelja bodo nagrajeni mladi, nadarjeni madžarski pisatelji in znanstveniki. Vsako leto bo razdeljenih 30.000 pengö. Najvišja nagrada bo znašala 5.000, najnižja pa 1.000 pengö. Glavni namen fonda je podpirati pisatelje, pesnike in znanstvenike, ki so si pridobili s svojimi deli zasluge za Madžarsko. Prvič bolo podeljene nagrade letos v avgustu.

Bolgarski delavci v Nemčiji

Bolgarsk poslanik v Berlinu je podpisal nemško-bolgarsko pogodbo o pošiljanju bolgarskih delavcev na delo v Nemčijo. Bolgarska komisija bo dodeljena nemški delovni fronti in v nji bodo zastopniki bolgarskega ravnateljstva za delo in delavske zveze. Komisija bo sodelovala z nemško delovno fronto in bo pravna zastopnica bolgarskih delavcev, zaposlenih v Nemčiji. Ona bo skrbela za njihova stanovanja, zavarovanje, dopuste, pošiljanje prihrankov v domovino itd. Vsak bolgarski delavec v Nemčiji bo imel posebno delovno pogodbo, ki se bo lahko po poteku podaljšala, če se dotični delavec ne bo hotel vrniti domov. V delovni pogodbi bo določen način dela, podjetje, kjer je delavec zaposlen, mezda, dopust, socialno zavarovanje itd.

Kit žrtev vodnih bomb

Neki ribič iz La Palmasa se je odpeljal s svojo ladjico precej daleč na Sredozemsko morje lovit ribe. Naenkrat je opazil v morju nekaj temnega. Poklical je svoje tovariše in odveslali so proti temni grmadi. Kmalu so spoznali, da imajo pred seboj mrtvega kita. Dolg je bil 15 m in tehtal je okrog 5000 kg. Ribiči so ga potegnili na suho. Po mnogih ranah sodeč je postal kit žrtev vodnih bomb, ki so jih najbrž metali Angleži misleč, da imajo pred seboj sovražno podmornico.

3000 let stare drsalke

V Olomucu je bil prirejen kulturni teden in v njegovem okviru potrebna razstava »Tisočletni Olomuc«. Posebno pozornost na tej razstavi so vzbujale drsalke, kakršne so uporabljali ljudje na Češkem in Moravskem približno pred 3000 leti. Narejene so iz živalskih kosti in našli so jih, ko so kopali temelje za katedralo. Znane ite starinske drsalke so last olomuškega mestnega muzeja.

ZAHVALA

Vsem, ki ste z nami sočustvovali in lajšali bol ob težki izgubi našega srčnoljubljenega moža, očeta, deda, brata, strica, tasta in svaka, gospoda

PRISTOV ANDREJA

nadzornika t. t. linij v pokoju

mu poklonili krasne vence in šopke, in vsem, ki ste na katerikoli način počastili njegov spomin ter ga spremili v tako častnem številu na njegovi zadnji poti — naša najprisrčnejša zahvala.

Globoka zahvala gospodu primariju dr. Meršolu Valentinu za njegov požrtvovalen trud in pomoč ob bolezni, čč. duhovščini, posebno gospodu p. Klavdiju za duhovno tolažbo.

Sv. maša zadušnica se bo brala v petek, dne 26. februarja 1943 ob 7. uri v župnijski cerkvi sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana, Radovljica, dne 23. februarja 1943.

Rodbine:
PRISTOVE, DOLŽANOVA, BREGARJEVA

FRANCE NOVŠAK: 14

Nemir srca

ROMAN

Jedro njegovega veselja je segnilo, ostala mu je luščina: gostilna in šola.

»Ostala mi je od vseh sanj le Kristina. Tebi, ki si razumen fant, lahko povem, da je nisem ne jaz ne žena imela tako rada kot Petra. Jaz morda zato ne, ker mi je preveč podobna, po značaju in po zunanjosti tudi. Matere imajo pa tako rajši sinove. Vem, da sva ji delala oba krivico. Danes pa ne najdeva mostu do nje in morava prenašati vse njene muhe. Napake iz mladosti ne moremo nikoli popraviti. Ti jo morda bolj poznaš kakor jaz. Tebi se bo morda razodela, zakaj meni se ne bo nikoli. Pa vem, da me ima rada, toda tega ne pokaže. Saj tudi nimam pravice zahtevati.«

Vse to je govoril silno počasi, kakor da bi se hotel spovedati.

»Ne zavidam vas, gospod učitelj,« je rekel Rudolf.

»Ali mnogo govoriš z njo?« ga je zanimalo.

»Kadar pride, ostane dolgo, tudi čez polnoč. Mnogokrat ne spregovoriva nobene besede, razen pozdravov. Takrat oba bereva. Včasih pa mi ona pripoveduje o svojih doživljajih. Otročja je in je prav zabavna, ko govori tako resno. Rad jo poslušam. Dobra prijatelja sva.«

Učitelj je dejal žalostno.

»Kakšno veselje bi storila meni ali materi, če bi hotela enkrat samkrat tako govoriti z menoj. Ne uradno, ne šolsko, podložniško. Da bi Kristina govorila z menoj kakor prijateljica, kaj bi ji dal za to? Ali čutiš, kakšne predpravice ima mladost? Če bi ti ne bil mlad, ali misliš, da bi tako hodila k tebi v sobo. Morda bi se ji celo studil.«

Te besede so bile glas srca, ki je zidalo gradove v oblakih.

»Rudolf, še nekaj bi ti rad povedal. Imel sem že nesrečnega sina, ne bi želel, da bi bila nesrečna še hčerka. Mislim, da me razumeš. Zdi se mi, da je malo zaljubljena vate. Všeč mi je tudi to, ko vidim, da ti ženske ne pridejo do živega. Kar ljudje govore o tebi, ne verjamem. Mislim na Marto. Zdi se mi, da sem te ta čas, ko si pri nas, že toliko spoznal.«

Rudolf je bil že oblečen, ko je nenadoma vstopila Kristina.

Ne da bi voščila dobro jutro, se je nasmehnila Rudolfu in dejala:

»Ali greste z mano v cerkev?«

Učitelj je vstal s postelje.

»Kako si spala, Kristina?«

»Dobro!« je odvrnila kratko in ga površno pogledala. »In ti?«

Ne da bi ji odgovoril, jo je poljubil na usta (navada, ki jo je vpeljal za njenega detinstva in ki se ji tudi pozneje ni izneveril, površno znamenje za očetovska čustva), in stisnil Rudolfu roko.

»Le dobro pazite nanjo!« je še dodal pri vratih. Ko je odšel, je Kristina pripomnila.

»Vidite, za kakšnega otroka me ima!«

Stopila je k njemu in ga objela okrog vratu.

»Ali vas smem poljubiti? Zjutraj ste vedno tako sveži in lepi?«

Ko je pritisnila svoje sočne, vlažne ustnice k njegovim, je Rudolf s priprtimi vekami videl pred seboj učitelja, kako tarna zaradi otroka.

Vse življenje se mu je zazdelo kakor tek zločin, ki se vrača iz roda v rod.

* * *

Popoldne je bila Marta že napravljena, ko je prišel. Bila je sama doma. Skrbno je zaklenila hišo in naročila psu, naj jo čuva. Potem je šla lahkih korakov z njim proti gozdu.

Drevje je že tu in tam rumenelo. Pota so bila suha in mehka. Popoldne je bilo prijetno toplo, tisto poznopoletno razpoloženje navda pri tem človeka, da si zaželi nekoliko počitka in sanjarjenja.

Prijela ga je za roko.

Njeni prsti so se je oklenili.

Rudolf je molčal. Ni se mu dalo govoriti, bil je sam s seboj pomirjen in lahkega srca.

Bil je potolažen, ko je začutil v sebi prerojenje, ki mu je omogočilo, da je z ljubeznijo gledal na vsako, še tako majhno stvar.

Kadarkoli se je mimogrede ozrl na Marto, je videl njen smehljaj, ki ji je nenehoma zalilal lice. To je bilo pokojno kakor da bi prisostvovala veliki slovesnosti, ko se proslavlja rojstvo ali poroka.

Prav za prav je rojstvo vsake prave ljubezni velika slovesnost, zdi se nam celo, da je rojstvo ljubezni važnejše kakor poroka sama.

Če nastaja ljubezen v gozdu, najčudovitejši od vseh lepot, ni čuda, če je mehka, nežna in globoka, kakor so gozdovi.

Ko je Marta zašepetala bolj sebi kakor njemu, »tukaj je lepo,« ni s tem povedala nič zanimivega in nič novega. Takšne besede so lepe le takrat, kadar je notranjost človeka samega uglašena okoli njega.

Rudolf se je še mnogo let pozneje spominjal, kako je bilo tisto popoldne zanj novo vse, karkoli je bil ugledal. Prvikrat v življenju je imel smisel za lepoto, ki je večini ljudi tuja, ker je ne znajo odkriti.

Vsako lepoto je treba odkriti.

Z njo je tako kot z vsemi rečmi, ki nas spremljajo. Če jih negujemo, jih ljubimo. Ko to opustimo, jih pozabimo.

Vsaka stvar je lepa, če jo ljubi srce. Če pa je ravnodušno do nje, potem je nezanimiva.

Tako je s stvarmi in z ljudmi, tako je tudi med ljudmi samimi.

Gozd je skrivnostno šumel.

Lepše pesmi ljubimci ne poznajo kot je šumenje gozdov in travnikov, ali šumenje morja ali veličastvo tišine ali viharja v gorah.

Rudolf in Marta sta korakala globlje in globlje v gozd.

Marta je poznala daleč na okrog vsa pota. Bilo jih je mnogo, prepletala in iskala so se med seboj.

V vrhovih dreves so se klicale ptice.

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani